

บรรณานุกรม

หนังสือ

กรมส่งเสริมการเกษตร. คู่มือป้องกันและกำจัดศัตรูข้าว. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์
การพิมพ์, 2524.

กระทรวง เกษตรและสหกรณ์. โครงการ เปลี่ยนพันธุ์ข้าวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคใต้ และภาคอื่น ๆ. กระทรวง เกษตรและสหกรณ์, 2524.

กรีซ สืบสนธิ์. การสื่อสารในองค์การ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526

กำพล อุดลย์วิทย์ และ มนตรี คงตระกูลเทียน. รายงานการวิจัย : ศึกษาสภาพการ
เกษตรของประเทศไทย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522.

ไกรสร ถือประโคน. เศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับไร่นา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

โครงการป้องกันกำจัดหนูไทย-เยอรมัน. "The Rat Fighter." กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2524.

จุมพล สวัสดิยากร. หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, 2520.

ชวรัตน์ เขิดชัย. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานเศรษฐกิจ. (รอบเดือนกุมภาพันธ์ 2526).

บุญเลิศ ศุกดิลก. การสื่อสาร: โครงสร้างและหน้าที่ในสังคม. กรุงเทพมหานคร:
เจริญวิทย์การพิมพ์, 2523.

ประมะ สดะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2527.

ประจาง สุดโต. เรื่องหนูในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์จำกัด, 2524.

ประภา เพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ: การจัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

เปลื้อง ณ นคร. ประวัติวรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ศัทธานุกรมสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529).

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. พระราชพิธีสิบสองเดือน. พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2503.

มังกร ชัยชนะดารา. ลักษณะของการสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

ล้วน สายยศ และอังคณา ดันดิรัตน์านนท์. สถิติวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2515.

สวนิต ยมาภัย. การสื่อสารของมนุษย์: แนวคิดและแนวปฏิบัติขั้นพื้นฐาน. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

สุนทร จันทรน้อย. การเปรียบเทียบผลผลิตของข้าวจากการใช้ยาปราบศัตรูพืชบางชนิด. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสถียร เขยประทับ. "องค์ประกอบของการเผยแพร่ข่าวสาร." วารสารนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา 2524.

อนันต์ คาโลดม. การศึกษางานส่งเสริมกรมการข้าว. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2519.

งานวิจัย

กัลยา สุนทรารักษ์. "บทบาทการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการยอมรับเข้าเป็นสมาชิก สหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชา การประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

กัลยา หวังวิศิษฐ์. "การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาระ การยอมรับวิธีการทำนาหว่าน น้ำตมแผนใหม่ ของเกษตรกร อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2525.

เกศรินทร์ สุทธิไสย. "พฤติกรรมการสื่อสารในชนบท." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

เกษม กิตติลักษณ์กุล. "บทบาทของสื่อและปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบสื่อสารของ โทรสาร: ศึกษาเฉพาะผู้ใช้บริการโทรสารสาธารณะ ระหว่างประเทศ" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

คณิต มานพวงศ์. "ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิทยุการเกษตรแผนใหม่ ของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง หมู่ที่ 2 ตำบลนาบอน อำเภอร่องาง จังหวัด นครศรีธรรมราช." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2518.

จุฬารัตน์ สมรูป. "การศึกษาเปรียบเทียบสาเหตุสนับสนุนในการตัดสินใจคุมกำเนิดถาวร ของหญิงและชายไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2521.

ชัยฤกษ์ ไตลังคะ. "บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการยอมรับนวัตกรรมใน การทำนาค้ำของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงใน เชียงใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ดวงใจ จตุรภัทร์. "รูปแบบของการสื่อสารที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการช่วยเหลือลูกเสือชาวบ้านที่เป็นเกษตรกร ตามโครงการสินเชื่อเพื่อการเกษตรแผนสามประสานในเขตตำบลหัวดง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ดวงทิพย์ วรพันธุ์. "กลยุทธ์การใช้สื่อเพื่อปลูกฝังโภชนศึกษาแก่สตรีชนบท จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ทัศนีย์ ศิริวรรณ. "ผลกระทบของการใช้น้ำชลประทานที่มีต่อการยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522.

ธิดาดาว ภัคดี. "บทบาทของสื่อที่มีต่อการยอมรับการเลี้ยงกึ่งก้ามกรามของสมาชิกโครงการส่งเสริมการเลี้ยงกึ่งก้ามกรามของเกษตรกร จังหวัดกาฬสินธุ์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

บำรุง สุขพรรณ. "บทบาทของสื่อในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การวางแผนครอบครัว." สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2522.

บุญเลิศ ลัดสุชาติ. "การศึกษารูปแบบของการแพร่กระจายสินค้าใหม่ ๆ ไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านชนบท เขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ประสานมิตร, 2516.

เบญจมาศ วัชร เทวินทร์กุล. "บทบาทของสื่อและปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร: ศึกษาเฉพาะกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

พรพิมล วรติลก. "พฤติกรรมกรรรับข่าวสารที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกาแฟของเกษตรกร กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

พิศมัย กระแสอินทร์. "ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกพืชหมุนเวียนของเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522.

เพ็ญพร ชัยวิรัตน์. "การศึกษาเกษตรวิทยาและพืชวิทยาบางประการของยาวอร์ฟารินและสารซิงค์ฟอสไฟด์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2517.

เพ็ญศรี วงศ์โรจน์กุล. "อิทธิพลสื่อกับการให้ความรู้การส่งเสริมเลี้ยงลูกด้วยนมแม่: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 4 จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ภาระณี ประถมบุรณ. "ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการโน้มน้าวใจสมาชิกให้ร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์บ้านเก่า." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ยุพดี ชัยภักดิ์. "การศึกษานโยบายของสื่อที่มีต่อการยอมรับฝ่ายพันธุ์ใหม่ ของสมาชิกนิคมสร้างตนเองลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

รัตนาวดี บุรณภิวงค์. "ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเปลี่ยนพันธุ์ข้าว จากพันธุ์พื้นเมืองเป็นพันธุ์ส่งเสริม: ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ลักขณา มนธาตุผลิน. "การเผยแพร่ข่าวสารด้านสาธารณสุขมูลฐาน ด้วยเอกสารเผยแพร่."

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

วีรวรรณ กาญจนรังษี. "ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับข่าวพันธุ์ปรับปรุงใหม่ของ

เกษตรกรในท้องที่ตำบลมะกอก อำเภอบ้านดง จังหวัดลำพูน." วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520.

สุวรรณ บัวทวน. "ทัศนคติต่อการยอมรับของใหม่และลักษณะการยอมรับของชาวเขาใน

จังหวัดขอนแก่น." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกสังคมวิทยา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.

หัสชัย พร้าไมต. "การศึกษาการยอมรับการปลูกพืชในฤดูแล้วของเกษตรกร หมู่ 3

ตำบลกระสัง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.

อนุสรณ์ ศิริลักษณ์. "ผลสัมฤทธิ์ของสื่อเฉพาะกิจในการศึกษาเรื่องการวางแผนครอบครัว."

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521.

บทความ รายงาน เอกสาร

จำนง วิบูลย์ศรี. "เอกสารคำบรรยายวิชา หลักพื้นฐานการสื่อสารสังคม." (Fundamentals

of Social Communication) คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2523.

บทนำ. "ชาวนาไทยล้มตาอ้าปากได้แล้วหรือยัง." โลกเกษตร ปีที่ 1 ฉบับที่ 2

(มิถุนายน - กรกฎาคม 2524): 14.

พินิต สุวรรณขุ. "ปัจจัยกำหนดความสำเร็จของการปฏิรูปที่ดิน." นิตยสารรัฐราษฎร์

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2525): 67.

รวีวรรณ ประกอบผล. "นโยบายสื่อสารมวลชนไทย." วารสารนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2523.

สากล ไพเราะ. "การประเมินผลกลุ่มคนฟังวิทยุกระจายเสียง." เอกสารประกอบการ

การบรรยายสัมมนา กรมประชาสัมพันธ์, 2525.

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ. "รายงานผลการวิจัยเรื่องชวานาชัยนาท สภาพความเป็นอยู่

กับผลการกระจายจากระดับราคาที่สูงขึ้น, 2518.

แฮนริเกอร์. "ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการที่จะกำจัดหนูในนาข้าวให้ประสบผลสำเร็จ."

วารสารปราบ ฉบับที่ 8 (กันยายน 2521): 13.

สัมภาษณ์

ชมพูนุช จรรยาเพศ. เจ้าหน้าที่สัตววิทยากวกร เกษตรกองกัญและสัตววิทยา. สัมภาษณ์,

26 กรกฎาคม 2526.

พลพัฒน์ พึ่งวัฒนา. หัวหน้าหน่วยปราบศัตรูพืชที่ 4 กรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์, 19

กรกฎาคม 2526.

ไพศาล รูปนะวัฒน์. ผู้ช่วยเกษตรอำเภอลองหลวง. สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2526.

รวรธรรม วุฒิจินดาโรจน์. นักวิชาการเกษตร 4 ฝ่ายสัตวศัตรูพืช กรมส่งเสริมการเกษตร.

สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2526.

ภาษาอังกฤษ

Adams, James Q. Media Planning 2 d. Oxford: Aden Press, 1977.

Agee, Warren K. Introduction to Mass Communication, New York:

The Murray Printing. Company, 1976.

Anderson, Elizabeth G. and others. Communication in Everyday Use. Sanfrancisco;Rinehart Press, 1950.

Berlo, David K. The Process of Communication. New York. Holt Rinehart and Winston, 1960.

Bettinghaus, Frwin P., Persuasive Communication. New York: Holt Richart and Winston, 1968.

Caribbean Feed and Nutrition Institute, Kingston, Jamica.,
The Uses of Mass Media in feed and Nutrition Programm:
Guidelines for Planner and Decision-Makers. (N.P. 1976).

E.M. Rogers and Megen, Wickyd. "Communication Source for 2,4-D Weed Spray among Colombian Peasants Rural Social, 30, PP. 213-219. Cited by Gardner Lindzey and Elkist Aronson., The Handbook of Social Psychology Vol.3. Massachusettes: Aldism Wesley Publishing Co., 1969.

J. T. Klapper and Meyen. The Effect of Mass Communication. Illinois: The Free Press, 1968.

K.N. Singh, What Research says about Communication with Rural People., In Communication and Rural Change. ed P.R.R. Singh, Singapore: Asian Mass Communication Research and Information Centre, 1976.

Katz, Elihu and Lazarsfeld, Pual F., Personal Influence: The Part Played by people in the Flow of Mass Communication. New York: The Free Press, A Decision of Macmillon Publishing Co., 1955.

- Laswell, Harold D. The structure and Function of Communication in Society. New York : Harper and Row Publishers, 1948.
- Lazarsfeld, Paul F. and Menzel, Herbert. Mass Media Personal Influence : in the Science of Human Communication., ed. Wilbur Schramm, New York : Basic Books, 1963.
- McDole, Catherine. A. report on Socio- Cultural Conditions in the Young Study Ara of Roi-Et in Northeast Thailand. Bangkok : United States Cooperations Mission to Thailand. December 1967.
- Rogers, Everett M., Social Change in Rural Society. New York : Appleton-Century-Grafts, 1960.
- Schramm, Wilbur. The Role of Information in National Development. N.P. : Standford University Press and Unesco, 1964.
- Shannon C., and Weaver, William. The Mathematical Theory. University of Illinois, 1963.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามเพศ

เพศ	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	136	83.95	124	76.54
หญิง	26	16.05	38	23.46
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยพัทพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามอายุ

อายุ	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 35 ปี	28	17.28	20	12.35
35 - 59 ปี	119	73.46	110	67.90
60 ปีขึ้นไป	15	9.26	32	19.75
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย	18	11.11	11	6.80
จบต่ำกว่า ป. 4	28	17.28	20	12.34
จบ ป. 4 (หรือเทียบเท่า)	99	61.11	117	72.22
จบ ป. 5 - 7 (หรือเทียบเท่า)	14	8.65	11	6.80
จบ มศ.3-มศ.5(หรือเทียบเท่า)	3	1.85	2	1.23
จบสูงกว่า มศ. 5	-	-	1	0.61
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของ เกษตรกร จำแนกตามการนับถือศาสนา

นับถือศาสนา	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	159	98.15	130	80.25
คริสต์	3	1.85	1	0.61
อิสลาม	-	-	31	19.16
อื่น ๆ	-	-	-	-
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	3	1.85	3	1.85
แต่งงานแล้ว	159	98.15	159	98.15
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามจำนวนบุตร

จำนวนบุตร	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีบุตรเลย	6	3.70	8	4.94
มีบุตร 1 - 2 คน	26	16.05	22	13.58
มีบุตร 3 - 5 คน	84	51.85	84	51.85
มีบุตร 6 คนขึ้นไป	46	28.40	48	29.63
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัว	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 4 คน	34	20.99	31	19.33
5 - 9 คน	116	71.60	116	74.07
10 คนขึ้นไป	12	7.40	120	6.80
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนาเป็นอาชีพหลักอย่างเดียว	102	62.96	81	50.-
ทำนาเป็นอาชีพหลักและประกอบอาชีพอย่างอื่นด้วย	60	37.04	81	50.-
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของ เกษตรกร จำแนกตามการถือครองที่ดิน เป็นของตนเอง

การถือครองที่ดิน	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 20 ไร่	115	70.98	113	69.76
21 - 40 ไร่	31	19.14	32	19.75
41 - 60 ไร่	8	4.94	10	6.17
61 ไร่ขึ้นไป	8	4.94	7	4.32
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกที่ดินที่ใช้ในการทำนา
ในรอบปีที่ผ่านมา ที่เป็นที่ดินของตนเอง

ที่ดินที่ใช้ในการทำนาในรอบปี ที่ผ่านมา	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 20 ไร่	115	70.98	112	69.14
21 - 40 ไร่	32	19.75	32	19.75
41 - 60 ไร่	9	5.56	11	6.79
61 ไร่ขึ้นไป	6	3.70	7	4.32
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามผลผลิตที่ได้จากการทำนา
ในรอบปี 2526 ข้าวนาค่า

ผลผลิตที่ได้จากการทำนาใน รอบปี 2526	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10 เกวียน	151	93.21	160	98.76
11 - 20 เกวียน	7	4.32	1	0.62
มากกว่า 21 เกวียน	4	2.42	1	0.62
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามผลผลิตที่ได้จากทำนา
ในปี 2526 ข้าวนาหว่าน

ผลผลิตที่ได้จากการทำนา ในรอบปี 2526	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10 เกวียน	74	45.68	92	56.79
11 - 20 เกวียน	54	33.33	50	30.86
21 เกวียนขึ้นไป	34	20.99	20	12.35
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามรายได้จากการทำนา
ในรอบปีที่ผ่านมา

รายได้จากการทำนาในรอบ ปีที่ผ่านมา	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15,000 บาท	27	16.67	42	25.93
ได้ 15,001-30,000 บาท	46	28.39	57	35.18
ได้ 30,001-45,000 บาท	40	24.69	38	23.46
ได้ 45,001-60,000 บาท	26	16.05	18	11.11
มากกว่า 60,000 บาท	23	14.20	7	4.32
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสาเหตุที่ผลผลิต (ข้าว) ได้รับความเสียหายในรอบปีที่ผ่านมา

สาเหตุที่ผลผลิต(ข้าว)ได้รับ ความเสียหายในรอบปีที่ผ่านมา	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพราะถูกหนุณาทำลาย	150	92.59	132	81.48
ศัตรูพืชอย่างอื่นทำลาย	133	82.10	110	67.90
เกิดจากภัยธรรมชาติ	46	28.40	112	69.14
อื่น ๆ	-	-	-	-
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามผลผลิต (ข้าว)

ที่เสียหาย เพราะถูกหนูทำลาย

ผลผลิต (ข้าว) ที่เสียหาย	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10 ถัง	59	36.42	55	33.95
11 - 20 ถัง	32	19.75	27	16.67
มากกว่า 20 ถัง	71	43.83	80	49.38
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามผลผลิต (ข้าว)

ที่เสียหายเพราะถูกศัตรูพืชอย่างอื่นทำลาย

ผลผลิต (ข้าว) ที่เสียหาย	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10 ถึง	81	50.00	92	56.79
11 - 20 ถึง	32	19.75	38	23.46
มากกว่า 20 ถึง	49	30.25	32	19.75
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามผลผลิต (ข้าว) ที่เสียหาย
เพราะภัยธรรมชาติ

ผลผลิต (ข้าว) ที่เสียหาย	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 10 เกวียน	136	83.95	86	53.09
11 - 20 เกวียน	-	-	32	19.75
มากกว่า 20 เกวียน	26	16.05	44	27.16
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
ในท้องถิ่น

การเข้าร่วมกิจกรรมในท้องถิ่น	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นสมาชิกสหกรณ์ประจำตำบล/อำเภอ	72	44.44	55	33.95
เป็นสมาชิกกลุ่มชาวนา	19	11.73	10	6.17
ร่วมทำกิจกรรมบางอย่าง เป็นครั้งคราว ในท้องถิ่น	145	89.51	117	72.22
อื่น ๆ	-	-	-	-
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของ เกษตรกร จำแนกตามพฤติกรรมการ เปิดรับสื่อบุคคล

พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อบุคคล	เกษตรกร ที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกร ที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ในรอบ 3 เดือนของโครงการฯ ท่านพูดคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล-เกษตรจังหวัด และ พนักงานขายใน เรื่องการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง				
ไม่เคยพูดคุยเลย	69	42.59	74	45.68
1 - 3 ครั้ง	84	51.85	84	51.85
4 - 6 ครั้ง	6	3.70	3	1.85
7 - 9 ครั้ง	1	0.62	-	-
10 ครั้งขึ้นไป	2	0.6	1	0.3
รวม	162	100	162	100
2. ในรอบ 6 เดือนของโครงการฯท่านพูดคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล-เกษตรจังหวัด และ พนักงานขาย ใน เรื่องการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง				
ไม่เคยพูดคุยเลย	43	26.54	55	33.95
1 - 3 ครั้ง	77	47.53	90	55.56
4 - 6 ครั้ง	33	20.37	13	8.02
7 - 9 ครั้ง	7	4.32	3	1.85
10 ครั้งขึ้นไป	2	1.23	1	0.62
รวม	162	100	162	100

ตารางที่ 19 (ต่อ)

พฤติกรรมกรร เปิดรับสื่อบุคคล	เกษตรกร ที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกร ที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3. ในรอบ 1 ปีของโครงการฯ ท่านพูดคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล-เกษตรจังหวัด และ พนักงานขาย ในเรื่องการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง				
ไม่เคยพูดเลย	20	12.35	31	19.14
1 - 3 ครั้ง	59	36.42	90	55.56
4 - 6 ครั้ง	42	25.93	23	14.20
7 - 9 ครั้ง	12	7.40	6	3.70
10 ครั้งขึ้นไป	29	17.90	12	7.40
รวม	162	100	162	100

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามพฤติกรรมการ เปิดรับสื่อเฉพาะกิจ

พฤติกรรมการ เปิดรับสื่อเฉพาะกิจ	เกษตรกร ที่เปิดรับสื่อ		เกษตรกร ที่ไม่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. ในรอบ 3 เดือนของโครงการที่ท่านได้รับแจกและอ่าน เอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ก็ครั้ง ไม่เคยเลย 1 - 3 ครั้ง 4 - 6 ครั้ง 7 - 9 ครั้ง 10 ครั้งขึ้นไป	139	85.80	153	94.44
	22	13.58	9	5.56
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	1	0.62	-	-
รวม	162	100	162	100
5. ในรอบ 6 เดือนของโครงการที่ท่านได้รับแจกและอ่าน เอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ก็ครั้ง ไม่เคยเลย 1 - 3 ครั้ง 4 - 6 ครั้ง 7 - 9 ครั้ง 10 ครั้งขึ้นไป	124	76.54	146	90.12
	38	23.46	15	9.26
	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	1	0.62
รวม	162	100	162	100
6. ในรอบ 1 ปีของโครงการที่ท่านได้รับแจกและอ่าน เอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ก็ครั้ง ไม่เคยเลย 1 - 3 ครั้ง 4 - 6 ครั้ง 7 - 9 ครั้ง 10 ครั้งขึ้นไป	102	62.96	130	80.25
	61	31.48	29	17.90
	9	5.56	3	1.85
	-	-	-	-
	-	-	-	-
รวม	162	100	162	100

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ของสื่อบุคคล และสื่อ เฉพาะกิจที่ให้ความรู้แก่เกษตรกร

ประเภทสื่อ	N	$\bar{X}$	S.D.	Standard error	df	t	Sig
บุคคล	148	6.0676	2.098	0.172	160	-1.98	P<.05
เฉพาะกิจ	14	7.2143	1.718	0.459			

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบความรู้ในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าวของเกษตรกร
ที่เปิดรับสื่อกับเกษตรกรที่ไม่เปิดรับสื่อ

เกษตรกร	N	$\bar{X}$	S.D.	Standard error	df.	t	Sig
เปิดรับสื่อ	162	6.1667	2.089	0.164	322	3.16	P < .05
ไม่เปิดรับสื่อ	162	5.4938	1.728	0.136			

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความคิดเห็นที่มีต่อสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ

ความคิดเห็น	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ
1. สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ สามารถช่วยเหลือท่านได้ กรณี นาข้าวถูกหนูนารบกวน		
เห็นด้วย	156	96.3
ไม่เห็นด้วย	6	3.7
2. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล-เกษตรจังหวัด พยายามกับเกษตรกรใน ช่วงเวลาใดจึงจะเหมาะสม		
ก่อนหรือหลังฤดูกาล เก็บเกี่ยว	109	67.3
ขณะหนูนาระบาด	53	32.7
3. เจ้าหน้าที่เกษตรที่มีความรู้ดีกับเจ้าหน้าที่เกษตรที่มีความ เป็น กันเอง ท่านต้องการประเภทใดมากที่สุด		
มีความรู้ดี	98	60.5
มีความ เป็นกันเอง	64	39.5
4. ท่านได้รับแจก อ่านเอกสาร เผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าวมาก น้อยเพียงใด		
ได้รับแจกบ้าง	55	34.0
ไม่ได้รับแจกเลย	107	66.0
5. เอกสารที่ได้รับแจกมีเนื้อหาสาระดี น่าอ่าน		
เห็นด้วย	106	67.1
ไม่เห็นด้วย	52	32.9

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ความคิดเห็น	เกษตรกรที่เปิดรับสื่อ	
	จำนวน	ร้อยละ
6. เมื่อมีปัญหา เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ท่านสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล-เกษตรจังหวัดให้มาช่วยเหลือได้สะดวกเพียงใด		
สะดวกดี	133	82.6
ไม่ค่อยสะดวก	29	17.4
7. เจ้าหน้าที่เกษตร นอกเหนือจากได้พบปะพูดคุยกับเกษตรกรแล้ว มีความจำเป็นไหม หากได้สาธิต ทดลอง การใช้ยาในการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าวด้วย		
มีความจำเป็น	91	56.2
ไม่มีความจำเป็น	71	43.8
8. เอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูนา มีภาพประกอบเนื้อหาให้เห็นอย่างชัดเจนหรือไม่		
ชัดเจน	112	70.0
ไม่ชัดเจน	48	30.0
9. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล-เกษตรจังหวัด มีเอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว สำหรับบริการเกษตรกร เพียงพอหรือไม่		
เพียงพอ	3	1.8
ไม่เพียงพอ	159	98.2
10. ท่านเห็นว่า สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ เท่าที่ท่านได้พบเห็นมา ควรจะได้มีการปรับปรุงในด้านหนึ่งด้านใดหรือไม่		
ปรับปรุง	133	82.1
ไม่ต้องปรับปรุง	29	17.9

คำชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมีทั้งหมด 12 แผ่น 12 หน้า
2. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 4 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (จำนวน 15 ข้อ)
  - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ (จำนวน 6 ข้อ)
  - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ ในด้านความรู้ ในการป้องกัน และกำจัดหนูในนาข้าว (จำนวน 14 ข้อ)
  - ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ (จำนวน 10 ข้อ)
3. สื่อบุคคล = ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เกษตรจังหวัด และพนักงานขาย
- สื่อเฉพาะกิจ = เอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ (ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว) (จำนวน 10 ข้อ)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาบทบาทของสื่อ ในโครงการ เริงรัดการป้องกันและกำจัดหนู เน้นหนักในนาข้าว
ปี 2526 ในจังหวัดปทุมธานี

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ .....

อยู่บ้าน เลขที่ ..... หมู่ที่ ..... ตำบล .....

อำเภอ ..... จังหวัดปทุมธานี

โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับคำตอบของท่าน หรือกรอกข้อความลงในช่องว่าง ..... ที่เว้นไว้ให้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1. เพศ

01. ชาย

02. หญิง

1

2. อายุ ..... ปี

--	--

2 3

3. ระดับการศึกษา

01. ไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย

02. จบต่ำกว่า ป. 4 (ระบุ) .....

03. จบ ป. 4 (หรือเทียบเท่า)

04. จบ ป. 5 - 7 (หรือเทียบเท่า)

05. จบ มศ. 3 - มศ. 5 (หรือเทียบเท่า)

06. จบสูงกว่า มศ. 5 (ระบุ) .....

4

4. นับถือศาสนา

5

01. พุทธ
02. คริสต์
03. อิสลาม
04. อื่น ๆ (ระบุ) .....

5. สถานภาพการสมรส

6

01. โสด (ข้ามไปตอบข้อ 7)
02. แต่งงานแล้ว

6. จำนวนบุตร ..... คน

7 8

7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว ..... คน

9 10

8. อาชีพ

11

01. ทำนา เป็นอาชีพหลักอย่างเดียว
02. ทำนา เป็นอาชีพหลักและประกอบอาชีพอื่นด้วย

9. การถือครองที่ดิน (เกิน 1/2 ไร่ คิดเป็น 1 ไร่)

01. เป็นที่ดินของตนเอง (มีใบสำคัญถือครอง) ..... ไร่
02. เป็นที่ดินที่เข้าถือครองทำประโยชน์ ..... ไร่

12 13

14 15

10. ที่ดินที่ใช้ในการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา

01. เป็นที่ดินของตนเอง ..... ไร่
02. ที่ดินเช่า ..... ไร่
03. เป็นที่ดินทำฟรี ..... ไร่
04. ที่ดินที่เข้าถือครองทำประโยชน์ ..... ไร่

16 17

18 19

20 21

22 23

11. ผลผลิตที่ได้จากการทำนาในรอบปี 2526

01. ข้าวนาดำ ..... ถึง/ เกวียน
02. ข้าวนาหว่าน ..... ถึง/ เกวียน

24 25

26 27

12. รายได้จากการทำนาในรอบปีที่ผ่านมา (รวมส่วน ที่เก็บไว้บริโภคด้วย)

ประมาณ ..... บาท

28	29	30	31	32

13. สาเหตุที่ผลผลิต (ข้าว) ได้รับความเสียหายในรอบปีที่ผ่านมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

01. เพราะถูกหนุณาทำลาย
33
02. ศัตรูพืชอย่างอื่นทำลาย
34
03. เกิดจากภัยธรรมชาติ
35
04. อื่น ๆ (ระบุ) .....

14. ผลผลิต (ข้าว) ที่เสียหาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

01. เพราะถูกหนุณาทำลายเสียหาย ..... ถึง/ เกวียน
36 37
02. ศัตรูพืชอย่างอื่นทำลายเสียหาย ..... ถึง/ เกวียน
38 39
03. ภัยธรรมชาติเสียหาย ..... ถึง/ เกวียน
40 41
04. อื่น ๆ (ระบุ) ..... ถึง/ เกวียน 40 41

15. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในท้องถิ่น (ตอบได้เกิดน 1 ข้อ)

01. เป็นสมาชิกสหกรณ์ประจำตำบล/อำเภอ
42
02. เป็นสมาชิกกลุ่มชาวนา
43
03. ร่วมทำกิจกรรมบางอย่างเป็นครั้งคราวในท้องถิ่น
44
04. อื่น ๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ โปรดตอบ
คำถามต่อไปนี้

1. ในรอบ 3 เดือน ของโครงการฯ ท่านพูดคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตร
ตำบล - เกษตรจังหวัด และพนักงานขายในเรื่องการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว
กี่ครั้ง
45

01. ไม่เคยพูดคุยเลย
02. 1 - 3 ครั้ง
03. 4 - 6 ครั้ง

04. 7 - 9 ครั้ง
05. 10 ครั้งขึ้นไป

2. ในรอบ 6 เดือน ของโครงการฯ ท่านพูดคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตร ตำบล - เกษตรจังหวัด และพนักงานขาย ในเรื่องการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง

46

01. ไม่เคยพูดคุยเลย
02. 1 - 3 ครั้ง
03. 4 - 6 ครั้ง
04. 7 - 9 ครั้ง
05. 10 ครั้งขึ้นไป

3. ในรอบ 1 ปี ของโครงการฯ ท่านพูดคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล - เกษตรจังหวัด และพนักงานขาย ในเรื่องการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง

47

01. ไม่เคยพูดคุยเลย
02. 1 - 3 ครั้ง
03. 4 - 6 ครั้ง
04. 7 - 9 ครั้ง
05. 10 ครั้งขึ้นไป

4. ในรอบ 3 เดือน ของโครงการฯ ท่านได้รับแจกเอกสารเผยแพร่ และอ่านเอกสาร เผยแพร่ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง

48

01. ไม่เคยเลย
02. 1 - 3 ครั้ง
03. 4 - 6 ครั้ง
04. 7 - 9 ครั้ง
05. 10 ครั้งขึ้นไป

5. ในรอบ 6 เดือน ของโครงการฯ ท่านได้รับแจกเอกสารเผยแพร่ และอ่านเอกสาร
เผยแพร่ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง

01. ไม่เคยเลย
02. 1 - 3 ครั้ง
03. 4 - 6 ครั้ง
04. 7 - 9 ครั้ง
05. 10 ครั้งขึ้นไป

49

6. ในรอบ 1 ปี ของโครงการฯ ท่านได้รับแจกเอกสารเผยแพร่ และอ่านเอกสาร
เผยแพร่ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว กี่ครั้ง

01. ไม่เคยเลย
02. 1 - 3 ครั้ง
03. 4 - 6 ครั้ง
04. 7 - 9 ครั้ง
05. 10 ครั้งขึ้นไป

50

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ในด้านความรู้ในการป้องกัน
และกำจัดหนูในนาข้าว

1. หนูนา เป็นศัตรูพืชที่สำคัญ และเป็นสัตว์ที่นำเชื้อโรคมารู้นคนใช่ไหม

01. ใช่
02. ไม่ใช่
03. ไม่ทราบ

51

- ถ้าใช่ :
- ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ
 อื่น ๆ (ระบุ) .....

52

2. หนูนา 1 คู่ จะขยายพันธุ์ได้ถึง 1,000 ตัว ภายใน 1 ปี ได้ไหม

01. ได้
02. ไม่ได้
03. ไม่ทราบ

53

- ถ้าได้ ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ
 อื่น ๆ (ระบุ) 54

3. ทยูทุก (ทยูแผนง) เป็นทยูหนานาที่มีขนาดใหญ่อัซุคไซ้โทยม

01. ไซ้
 02. ไม้ไซ้ 55
 03. ไม้ท้รารบ

- ถ้าไซ้ ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ
 อื่น ๆ (ระบุ) 56

4. ก่อันลงมือกำจัคทยูหนานา ควรรสำรารวจร่อรอยของทยูในโร้ณา สัคษาชานัค และปรึมลณของ
 ทยูหนานา ไซ้โทยม

01. ไซ้
 02. ไม้ไซ้ 57
 03. ไม้ท้รารบ

- ถ้าไซ้ ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ
 อื่น ๆ (ระบุ) 58

5. กรณัคพบควารลัศยหายหรือพบร่อรอยของทยูหนานามาก จะกำจัคโดยไซ้ยาปรเกทออกฤทธั
 ะเร้ว เช่น ซัคคัฟอสไฟคัหรือไซ้ยาโนแกสได้โทยม

01. ได้ 59
 02. ไม้ได้
 03. ไม้ท้รารบ

- ถ้าได้ ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ
 อื่น ๆ (ระบุ) 60

6. กรณีพบร่องรอยของหนูขนาดเล็ก กำจัดโดยใช้ยาประเภทออกฤทธิ์เร็วจะได้ผลดีไหม

01. ดี

02. ไม่ดี 61

03. ไม่ทราบ

ถ้าไม่ดี ทราบจากสื่อบุคคล

ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ

อื่น ๆ (ระบุ) 62

7. ยาซิงค์ฟอสไฟด์ ผสมกับเหยื่อ (ข้าวโพดป่น ปลายข้าว ข้าวดอก ข้าววงอก ฯลฯ)

โดยอัตราส่วนผสม 1 : 20 ได้ไหม

01. ได้ 63

02. ไม่ได้

03. ไม่ทราบ

ถ้าไม่ได้ ทราบจากสื่อบุคคล

ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ

อื่น ๆ (ระบุ) 64

8. ยาออกฤทธิ์ช้า ผสมกับเหยื่อ (ปลายข้าว อาหารไก่ ฯลฯ) อัตราส่วนผสม 1:19

ได้ไหม

01. ได้ 65

02. ไม่ได้

03. ไม่ทราบ

ถ้าได้ ทราบจากสื่อบุคคล

ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ

อื่น ๆ (ระบุ) 66

9. ยาประเภทออกฤทธิ์ช้า ผสมกับเกลือในอัตราส่วน 1:2 จะเกิดผลดียิ่งขึ้นใช่ไหม

01. ใช่

02. ไม่ใช่ 67

03. ไม่ทราบ

ถ้าไม่ใช่ ทราบจากสื่อบุคคล

ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ

อื่น ๆ (ระบุ) 68

10. ยาประเภทออกฤทธิ์ช้า เช่น ราตูมิน วอร์ฟาริน หากใช้ผสมกับยาประเภทออกฤทธิ์เร็ว

(ซิงค์ฟอสไฟด์) จะได้ไหม

01. ได้ 69

02. ไม่ได้

03. ไม่ทราบ

ถ้าไม่ได้ ทราบจากสื่อบุคคล

ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ

อื่น ๆ (ระบุ) 70

11. ยาประเภทออกฤทธิ์ช้า จะใช้เป็นประจำตลอดฤดูกาลเพาะปลูก ได้ไหม

01. ได้

02. ไม่ได้ 71

03. ไม่ทราบ

ถ้าได้ ทราบจากสื่อบุคคล

ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ

อื่น ๆ (ระบุ) 72

12. หนูนาจะมองเห็นได้เฉพาะสีขาวและสีดำใช่ไหม

01. ใช่

02. ไม่ใช่ 73

03. ไม่ทราบ

- ถ้าใช่ ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ 74
 อื่น ๆ (ระบุ) .....

13. ยาบระเททออกฤทธิ์เร็ว (ซิงค์ฟอสไฟต์) และออกฤทธิ์ช้า (วอร์ฟาริน) ขณะสูบบุหรี่ จะใช้มือเปล่า ๆ ถูกต้องด้วยยาได้ไหม

01. ได้ 75
 02. ไม่ได้
 03. ไม่ทราบ

- ถ้าไม่ได้ ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ 76
 อื่น ๆ (ระบุ) .....

14. แม้เราจะบอกรักและกำจัดการลดเวลา แต่มันก็ไม่หมด ที่เป็นเช่นนี้เพราะหนูเป็นสัตว์ที่ฉลาด และมีประสาททุกอย่าง (ยกเว้นประสาทตา) ดีเลิศ ใช่ไหม

01. ใช่ 77
 02. ไม่ใช่
 03. ไม่ทราบ

- ถ้าใช่ ทราบจากสื่อบุคคล
 ทราบจากสื่อเฉพาะกิจ 78
 อื่น ๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเกษตรกร ที่มีต่อสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

1. สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ สามารถช่วยเหลือท่านได้ กรณีนำข่าวอุทกภัยมารบวง

01. เห็นด้วย 79
 02. ไม่เห็นด้วย

2. เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ - เกษตรจังหวัด พบปะกับเกษตรกรในช่วงเวลาใด จึงจะเหมาะสม

01. ก่อนหรือหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว
02. ขณะทวนาระบาด
- 80

3. เจ้าหน้าที่เกษตรที่มีความรู้ดีกับเจ้าหน้าที่เกษตรที่มีความเป็นกันเอง ท่านต้องการประเภทใดมากที่สุด

01. มีความรู้ดี
02. มีความเป็นกันเอง
- 81

4. ท่านได้รับแจก อ่านเอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหุนาน้อยเพียงใด

01. ได้รับแจกบ้าง
02. ไม่ได้รับแจกเลย
- 82

5. เอกสารที่ได้รับแจกมีเนื้อหาสาระดี น่าอ่าน

01. เห็นด้วย
02. ไม่เห็นด้วย
- 83

6. เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหุนานาข้าว ท่านสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล - เกษตรจังหวัด ให้มาช่วยเหลือได้สะดวกเพียงใด

01. สะดวกดี
02. ไม่ค่อยสะดวก
- 84

7. เจ้าหน้าที่เกษตร นอกเหนือจากได้พบปะพูดคุยกับเกษตรกรแล้ว มีความจำเป็นไหม หากได้สาธิต ทดลอง การไ้ยาในการป้องกันและกำจัดหุนานาข้าวด้วย

01. มีความจำเป็น
02. ไม่มีความจำเป็น
- 85

8. เอกสารเผยแพร่ จุลสาร แผ่นปลิว แผ่นพับ และโปสเตอร์ที่เกี่ยวกับการป้องกันและกำจัดหุนาน มีภาพประกอบเนื้อหา ให้เห็นอย่างชัดเจนหรือไม่

01. ชัดเจน
02. ไม่ชัดเจน
- 86

๙. เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล - เกษตรจังหวัดมีเอกสารเผยแพร่ที่เกี่ยวกับการป้องกัน และ
กำจัดหนูในนาข้าว สำหรับบริการเกษตรกรเพียงพอหรือไม่

๐๑. เพียงพอ

๐๒. ไม่เพียงพอ

87

๑๐. ท่านเห็นว่าสื่อมวลชนและสื่อเฉพาะกิจ เท่าที่ท่านได้พบเห็นมา ควรจะได้มีการปรับปรุง
ในด้านหนึ่งด้านใดหรือไม่

๐๑. ปรับปรุง

๐๒. ไม่ต้องปรับปรุง

88

ขอบคุณมากครับ

ผู้สัมภาษณ์ .....

สัมภาษณ์ วันที่ ... เดือน.....พ.ศ.2527

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. สถานที่ ดำเนินการในท้องที่ 73 จังหวัด เนื้อที่ 4,000,000 ไร่

10. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากหนูเป็นศัตรูพืชที่สำคัญที่สุดชนิดหนึ่งที่ทำลายพืชผลในนาและทุ่งฉาง ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากในบางท้องที่ที่มีหนูชุกชุมมากทำลายพืชผลไม่มีเหลือให้เกษตรกรเก็บเกี่ยว โดยเหตุที่หนูเป็นสัตว์ที่ขยายพันธุ์ได้รวดเร็วกินอาหารไม่เลือก มีประสาทว่องไว และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ดี การกำจัดหนูจึงจำเป็นต้องกระทำโดยสม่ำเสมอ เพื่อควบคุมจำนวนให้อยู่ในระดับและทำอันตรายต่อพืชผลน้อยที่สุด ทั้งนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเกษตรกรเจ้าของนาอีกด้วย กรมส่งเสริมการเกษตรตระหนักถึงความสำคัญนี้ จึงได้พิจารณาจัดทำโครงการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าวขึ้น

11. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

11.1 วัตถุประสงค์

- 11.1.1 เพื่อป้องกันมิให้พืชผลของเกษตรกรถูกหนูทำลาย โดยการลดจำนวนประชากรของหนูให้อยู่ในระดับต่ำอยู่เสมอ
- 11.1.2 เพื่อเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่ให้เกษตรกรได้ทราบถึงความร้ายแรงของหนู ตลอดจนวิธีการป้องกันและกำจัดหนูที่ถูกต้อง โดยวิธีการประชุมแนะนำอบรมและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในนาของตนเองต่อไป
- 11.1.3 เพื่อส่งเสริมเกษตรกรผู้ร่วมมือตามโครงการให้รู้จักการร่วมมือซึ่งกันและกันในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตลอดจนวิธีการใช้ยาเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้ถูกต้องในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดอื่น ๆ ด้วย
- 11.1.4 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรได้มีบทบาทช่วยเหลือตนเองในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชต่อไปในอนาคต

11.2 เป้าหมาย

11.2.1 ดำเนินการในท้องที่ 73 จังหวัด เนื้อที่ 4,000,000 ไร่

11.2.2 เพื่อส่งเสริมและชักจูงให้เกษตรกรมาร่วมดำเนินการตาม
โครงการนี้ จำนวนประชาชนประมาณ 2 แสนราย

12. แผนการดำเนินงาน ให้จังหวัดดำเนินการตลอดปี

12.1 จะดำเนินการป้องกันและกำจัดหนูในท้องที่ 73 จังหวัด เนื้อที่
4,000,000 ไร่

12.2 ให้จังหวัดดำเนินการร่วมกับหน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ตามวิธีการ
ในเอกสารคำแนะนำการป้องกันกำจัดหนูที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้
จัดส่งให้จังหวัดต่าง ๆ .

13. วิธีการดำเนินงาน

ก. การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

1. จัดทำเอกสารคำแนะนำการป้องกันและกำจัดหนู เพื่อเผยแพร่ให้
เกษตรกรทราบ
2. จัดการอบรมทางวิชาการแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการในแ
ละจังหวัดตามความเหมาะสม
3. ให้ฝ่ายสัตว์พืช พิจารณาจัดสรรยาเคมีกำจัดหนูที่จำเป็นจะต้องใช้
ตามโครงการ ไปให้หน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชต่าง ๆ ที่อยู่ใน
โครงการเพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป

14. ระยะเวลาดำเนินงานและกำหนดการปฏิบัติงาน

เริ่มปฏิบัติงานระหว่าง มกราคม 2526 - ธันวาคม 2526 โดยให้แต่ละ
จังหวัดกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมกับท้องที่และจะต้องดำเนินงานตลอดปี

15. งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์

งบประมาณ ค่าวัสดุยาเคมี 5,930,000 บาท

วัสดุอุปกรณ์ วัสดุยาเคมี

ซิงค์ฟอสไฟด์ 80% จำนวน 30,000 กก. (ใช้ผสมเหยื่อ 1.100 โดยน้ำหนัก)

ราคูมิน 0.0375% จำนวน 35,000 กก. (ใช้ผสมเหยื่อ 1.19 โดยน้ำหนัก)

หมายเหตุ วัสดุยาเคมีอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

16. ผลประโยชน์

การดำเนินงานตามโครงการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ปี 2526 คาดว่า จะลดปริมาณของหนูให้อยู่ในระดับต่ำในท้องที่จังหวัด รวม 73 จังหวัด เนื้อที่เพาะปลูก 4,000,000 ไร่ ผลประโยชน์ตามโครงการมีดังนี้

1. จะรักษาผลผลิตของเกษตรกร ในเนื้อที่ 4,000,000 ไร่ มิให้ถูกหนุรบควน ประมาณว่าจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 10% ของผลผลิตทั้งหมด คิดเป็นมูลค่าเพิ่มขึ้น 800 ล้านบาท (คิดเป็นมูลค่าผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 200 บาท)
2. จะสามารถช่วยให้พืชผลของเกษตรกรที่เก็บในยุ้งฉาง หรือที่อื่น ๆ ถูกหนุทำลายน้อยลง
3. เป็นการแนะนำและเผยแพร่ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถ ในการป้องกันกำจัดหนู และนำความรู้ที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการพัฒนาอาชีพการเกษตร ให้เจริญและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

ฝ่ายสัตวศาสตร์ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

ตุลาคม 2526

โครงการป้องกันและกำจัดหนูในนาข้าว ปี 2526 รวม 73 จังหวัด

ที่	จังหวัด	เนื้อที่ดำเนินการ (ไร่)
1.	ชัยนาท	84,840
2.	สิงห์บุรี	38,840
3.	ลพบุรี	12,340
4.	สระบุรี	10,840
5.	พระนครศรีอยุธยา	107,000
6.	อ่างทอง	100,000
7.	กรุงเทพมหานคร	25,000
8.	นนทบุรี	25,840
9.	ปทุมธานี	100,000
10.	นครปฐม	107,000
11.	สมุทรสาคร	48,000
12.	ราชบุรี	103,000
13.	สมุทรสงคราม	33,400
14.	สุพรรณบุรี	49,000
15.	กาญจนบุรี	14,520
16.	เพชรบุรี	52,500
17.	ประจวบคีรีขันธ์	46,000
18.	ปราจีนบุรี	14,840
19.	นครนายก	50,000
20.	ฉะเชิงเทรา	75,000
21.	สมุทรปราการ	40,000
22.	ชลบุรี	50,000

ที่	จังหวัด	เนื้อที่ดำเนินการ (ไร่)
23.	ระยอง	70,000
24.	จันทบุรี	59,000
25.	ตราด	39,840
26.	เชียงใหม่	54,040
27.	ลำพูน	91,000
28.	แม่ฮ่องสอน	11,680
29.	เชียงราย	81,000
30.	พะเยา	56,000
31.	แพร่	18,840
32.	น่าน	18,680
33.	อุตรดิตถ์	24,840
34.	พิษณุโลก	50,000
35.	สุโขทัย	21,680
36.	พิจิตร	24,840
37.	เพชรบูรณ์	80,000
38.	ตาก	60,000
39.	กำแพงเพชร	106,000
40.	นครสวรรค์	101,000
41.	อุทัยธานี	24,680
42.	นครราชสีมา	112,000
43.	ชัยภูมิ	42,000
44.	บุรีรัมย์	25,680
45.	ขอนแก่น	105,500

ที่	จังหวัด	เนื้อที่ดำเนินการ (ไร่)
46.	ร้อยเอ็ด	44,000
47.	เลย	35,840
48.	มหาสารคาม	35,840
49.	สกลนคร	19,680
50.	นครพนม	26,840
51.	กาฬสินธุ์	25,680
52.	อุดรธานี	93,000
53.	หนองคาย	44,840
54.	อุบลราชธานี	100,000
55.	ยโสธร	30,000
56.	ศรีสะเกษ	32,000
57.	สุรินทร์	30,000
58.	นครราชสีมา	140,000
59.	พัทลุง	36,840
60.	สุราษฎร์ธานี	54,680
61.	ชุมพร	54,840
62.	พังงา	35,000
63.	ภูเก็ต	32,000
64.	ตรัง	50,000
65.	สงขลา	111,680
66.	นราธิวาส	50,840
67.	ปัตตานี	46,000
68.	สตูล	24,520

ที่	จังหวัด	เนื้อที่ดำเนินการ (ไร่)	หมายเหตุ
69.	ลำปาง	39,680	อาจมีการ เปลี่ยน
70.	ยะลา	50,000	ตามความเหมาะสม
71.	กระบี่	95,000	
72.	ระนอง	37,000	
73.	มุกดาหาร	20,000	
รวม 73 จังหวัด		4,000,000	

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่	๓๖๓
วันที่	18 ก.พ. 26
เวลา	9.40 น.

อำเภอ	หนองสูง
วันที่	๑๗/๒
วันที่	๑๗ ก.พ. ๒๕
เวลา	

ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี

ที่ ปท.๐๖/๒๕๖๐

17 กุมภาพันธ์ 2526

เรื่อง โครงการเร่งรัดการป้องกันและกำจัดหนูเนื้หนัก ปี 2526

เรียน นายอำเภอคลองหลวง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. โครงการเร่งรัดการป้องกันและกำจัดหนูเนื้หนัก ปี 2526 จำนวน 1 ชุด
  2. หมายกำหนดการพิธีเปิด จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยกรมส่งเสริมการเกษตรได้จัดให้มีโครงการเร่งรัดการป้องกันและกำจัดหนูเนื้หนักขึ้น ในท้องที่ 10 จังหวัด และให้มีพิธีเปิดงานพร้อมกันทุกจังหวัด ในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2526 สำหรับจังหวัดปทุมธานี จะทำพิธีเปิดในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2526 เวลา 10.00 น. ณ ศูนย์สหภาพอับบิงบอน หมู่ ๘ ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานในพิธี และจะจัดให้มีการร่วมกันกำจัดหนูระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรโดยวิธีดล เช่นการล้อมคั้น การขุดคุ้ย และการใช้ยาเคมีชนิดออกฤทธิ์เร็ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอเชิญท่านไปร่วมเป็นเกียรติในพิธีเปิด และโปรดให้เกษตรอำเภอ ผู้ช่วยเกษตรอำเภอและเจ้าพนักงานการเกษตรทุกคนไปร่วมพิธีเปิดโครงการดังกล่าว พร้อมทั้งนำเกษตรกรไปร่วมด้วยและให้ประชาสัมพันธ์โครงการนี้ตามรายละเอียดโครงการที่ส่งมาพร้อมนี้ให้เกษตรกร ได้ทราบและร่วมมือต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(Signature)
(นายอภัย เรือวชาญ)

เกษตรจังหวัด ทำการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

สำนักงานเกษตรจังหวัด

โทร. 5316327

(Handwritten notes and signatures)

ที่.....

เรื่อง รายงานผลการป้องกันและกำจัดหนู

เรียน **เลขาธิการจังหวัดปทุมธานี**.....

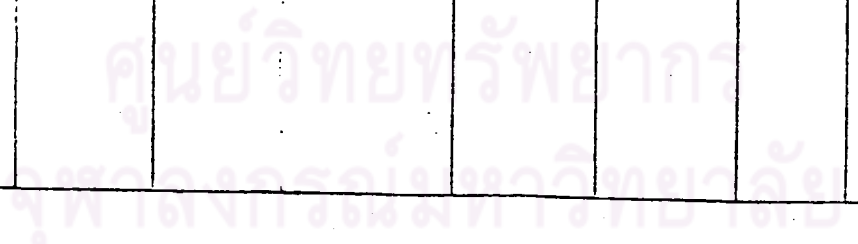
แบบรายงานผลการป้องกันและกำจัดหนู

ของ **สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี**.....

แบบ ป.ศ.๑๐ ร.

(หลังการปฏิบัติ)

ลำดับ	ข้อมูลทั่วไป					การป้องกันกำจัดเมื่อมีหนูมาก (ชั้นที่๑)				การป้องกันและกำจัดหนูเมื่อมีหนูน้อย (ชั้นที่๒)				ประชุมชี้แจงเกษตรกร		ขอเสนอแนะ
	อำเภอ (ชื่อ)	ตำบล (ชื่อ)	หมู่บ้าน (ชื่อ)	ชนิดพืชปลูกครั้งที่ ๑ หรือ ๒	จำนวนเกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	ไร่ขาดหนักรั่วหรือวิธีกล	ซิงค์ฟอสไฟต์ จำนวน	ไซยาโนแอกไซด์ (ปอนด์)	เนื้อที่ที่ใช้ยาพิษ (ไร่)	ยาพิษช้ำ กก.	ที่ใส่เหยื่ออื่น	ใช้วิธีกล (ไร่)	เกษตรกร (กลุ่มหรือทั่วไป)	วัน, เดือน, ปี	
๑	คลองขวาง	คลองสาม		ข้าว	๕					๓๐๐	๒๐	๕๐		๓ ครั้ง	๑๕ ปีค. - ๓๐ ปีค.	
		คลองสี่			๕					๔๕๐	๓๕	๓๐				
		คลองห้า			๒					๓๕๐	๒๐	๕๕				

ลงนาม..... *[Signature]*.....ผู้รายงาน

ตำแหน่ง... **ผู้อำนวยการเขต**.....

วันที่.....เดือน.....ปี.....

เรื่อง รายงานผลการป้องกันและกำจัดหนู
 เรียบน เกษตรจังหวัดบุรีรัมย์

แบบรายงานผลการป้องกันและกำจัดหนู
 ของ เกษตรจังหวัดบุรีรัมย์

แบบ ปศ. ๑๐ ข.
 (หลังการปฏิบัติงาน)

ที่	ข้อมูลทั่วไป				การป้องกันและกำจัดหนูเมื่อมีหนูนอก				การป้องกันและกำจัดหนูเมื่อมีหนูน้อย				ประชุมชี้แจงเกษตรกร		ข้อเสนอแนะ
	อำเภอ (ข้อ)	ตำบล (ข้อ)	หมู่บ้าน (ข้อ)	ชนิดพืชปลูก ครั้งที่ หรือ ๒	จำนวน เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	ไซยาโน ไกลด์ (ปอนด์)	ซิงค์ฟอส ไฟต์ จำนวน	ไซยาโน ไกลด์ (ปอนด์)	เนื้อที่ที่ใช้ ยาพิษ ฆ่า (ไร่)	ยาพิษ ฆ่า กก.	ที่ใส่ เหยื่อ อื่น	ไซวิซีกัล (ไร่)	เกษตรกร (กลุ่มหรือทั่วไป)	
๑	คลองทราย	๑๕,๑๗,๑๘	บ้านนาปรัง		๒	๖๕๐		๒	-	-					
	คลองทราย	๑๙,๑๕	๑๖		๑๕	๕๐๐		๑	-	-					
	คลองสาม	๑,๒,๕ ๕,๑๑,๑๕			๑๕๐	๕,๕๐๐		๑	-	-			เกษตรกรทั่วไป		
	คลองสี่	๒,๕,๕			๕๕	๒,๕๕๐		๕	-	-				๕ ก.ค. - ๕ มี.ค. ๕๖	
	คลองห้า	๕,๕,๑๐ ๑๖			๑๒๐	๑,๗๐๐		๑	-	-					
	คลองหก	๕,๕,๑๒ ๑๓,๑๕ ๑๕,๑๕			๒๑๕	๕,๑๐๐		๑๐	-	-					

ลงนาม *[Signature]* ผู้รายงาน
 ตำแหน่ง (นายวิชาญ กฤษณะ) ..
 วันที่ ..

หมายกำหนดการพิธีเปิด

โครงการ เริงรัดการป้องกันและกำจัดหนูเนื้หนัก ปี 2526

ของจังหวัดปทุมธานี

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2526

ณ ศูนย์สภาค่าบลบึงบอน อำเภอนองเสือ

เวลา 9.30 น. - ข้าราชการและเกษตรกรมาพร้อมกันบริเวณพิธี

เวลา 9.45 น. - ประธานมาถึงสถานที่ทำพิธี

เวลา 10.00 น. - เกษตรจังหวัดกล่าวรายงานต่อประธาน

เวลา 10.15 น. - ประธานกล่าว เปิดงานและให้โอวาท

- ประธานแจกเหยื่อที่คลุกยาเคมีแก่เกษตรกร

เวลา 11.00 น. - ข้าราชการและเกษตรกรร่วมกันกำจัดหนูโดยวิธีกล

เวลา 12.00 น. - ร่วมรับประทานอาหารกลางวัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการส่งเสริมการเกษตรประจำปีงบประมาณ 2526

จังหวัดปทุมธานี

1. แผนงานป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
2. งานบริการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
3. ชื่อกิจกรรม อำนวยการ
4. ชื่อโครงการพิเศษ โครงการ เร่งรัดการป้องกันและกำจัดหนู เน้นหนักปีงบประมาณ 2526
5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. ผู้ควบคุมโครงการ
  - 6.1 ผู้ว่าการจังหวัดปทุมธานี
  - 6.2 เกษตรจังหวัดปทุมธานี
7. หัวหน้าโครงการ

นางสมบุรณ์ นโนธรรม

ผู้ช่วยเกษตรจังหวัดฝ่ายวิชาการ
8. สถานที่ดำเนินการ
  - 8.1 พิธีเปิดที่ศูนย์สภาตำบลบึงบอน หมู่ 8 อ. หนองเสือ
  - 8.2 ดำเนินการในทุกอำเภอ
9. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากหนู เป็นศัตรูพืชที่สำคัญมากที่สุดชนิดหนึ่งที่ทำความเสียหายแก่พืชผลของ เกษตรปิละหลายพันล้านบาท ในท้องที่บางแห่งที่มีหนูระบาดชุกชุมจะทำลายพืชผลเสียหายจนไม่เหลือให้เกษตรกรเก็บเกี่ยว และโดยเหตุที่หนูเป็นสัตว์ขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว กินอาหารไม่เลือกมีประสาทท่วงไว สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้ดีและสามารถอพยพจากที่หนึ่งไปสู่ที่หนึ่งได้รวดเร็ว การกำจัดหนูจึงจำเป็นต้องกระทำโดยพร้อมเพรียงกัน และต้องทำสม่ำเสมอ เพื่อลดปริมาณประชากรของหนูให้อยู่ในระดับต่ำ ไม่ทำความเสียหายในระดับเศรษฐกิจและความคุมประชากรหนูให้ต่ำอยู่

เสมอทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและสนับสนุนอย่างจริงจังจากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจาก เกษตรกร และจำเป็นต้องดำเนินการในระยะเวลาที่เหมาะสมในแหล่ง ที่มีหนูชุกชุม รวมทั้งในที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งจะเป็นแหล่งหลบซ่อนของหนู ฉะนั้นในปี 2526 จังหวัดปทุมธานี ได้ตระหนักถึงความสำคัญนี้ จึงได้จัดทำโครงการเร่งรัดการป้องกันและ กำจัดหนู เน้นหนักขึ้นในท้องที่ทุกอำเภอ เพื่อช่วยเหลือและกระตุ้นให้ เกษตรกรได้กำจัดหนู ให้อยู่ในระดับที่ไม่ทำความเสียหายในระดับ เศรษฐกิจ

10. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

10.1 วัตถุประสงค์

- 10.1.1 เพื่อป้องกันพืชผลของ เกษตรกรมิให้ถูกหนูทำลายในระดับ เศรษฐกิจ โดยการลดประชากรของหนูให้อยู่ในระดับต่ำอยู่เสมอ
- 10.1.2 เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ในการกำจัดหนูที่ถูกวิธี ประหยัดปลอดภัย
- 10.1.3 เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรมีการร่วมมือซึ่งกันและกันในการ ช่วยเหลือทางราชการในการกำจัดหนู จลลดจนการช่วย เหลือหุ้มคณะในการประกอบอาชีพของคนต่อไป

10.2 เป้าหมาย

จะดำเนินการในท้องที่ 7 อำเภอ ของจังหวัดปทุมธานี เนื้อที่ ประมาณ 600,000 ไร่

11. แผนการดำเนินงาน

- 11.1 จะดำเนินการกำจัดหนูทั้งฤดูแล้งและฤดูฝน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว และจะเน้นในการกำจัดระยะสั้น 1 ครั้ง คือ ฤดูแล้งระหว่างวันที่ 23 - 29 กุมภาพันธ์ ค่อยจากนั้นไปจะเป็นแผนการกำจัดหนูระยะยาว ตลอดเพาะปลูกทั้ง 2 ฤดู จนกระทั่งเก็บเกี่ยวในราวเดือนธันวาคม 2526

- 11.2 จะดำเนินการกำจัดหนูพร้อมกัน 10 จังหวัด คือ พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี นครปฐม ปทุมธานี นนทบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี ชัยนาท ลพบุรี และสระบุรี เริ่มดำเนินการในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2526 ซึ่งเป็นวันเปิดพิธีการกำจัดหนูและจะดำเนินการต่อไปตลอดฤดูกาลเพาะปลูก จะมีการตรวจสอบผลการกำจัดหนูครั้งแรกในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ และตลอดไปทุก 15 วัน จนกว่าจะเสร็จสิ้นโครงการในราวเดือนธันวาคม 2526

12. วิธีการดำเนินการ

- 12.1 เจ้าหน้าที่ร่วมกับเกษตรกรออกสำรวจแหล่งระบาดและหลบซ่อนแล้วทำการกำจัดโดยวิธีกลเป็นการล้อมตี ทุบหนูหรือโดยการใช้น้ำเค็มชนิดออกฤทธิ์เร็ว กำจัดหนูได้ทันที
- 12.2 จะทำการกำจัดหนูในระยะยาว โดยการใช้น้ำเค็มชนิดออกฤทธิ์ช้า กำจัดตลอดฤดูกาลเพาะปลูกเป็นระยะทุก 15 - 30 วัน ขึ้นกับจำนวนประชากรของหนู ว่ามีมากน้อยเพียงใด
- 12.3 เจ้าหน้าที่จะต้องรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุก 15 วัน พร้อมทั้งตรวจสอบประเมินผลในแต่ละระยะของการวางเหยื่อพิษ ทั้งชนิดออกฤทธิ์เร็วและออกฤทธิ์ช้า ว่ามีหนูตายเป็นจำนวนเท่าใด มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอื่น ๆ อย่างไรบ้าง
- 12.4 จะทำการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมเกษตรกรในเรื่องการป้องกันและกำจัดหนู และวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ
- 12.5 คณะผู้ควบคุมโครงการ จะออกติดตามและให้คำแนะนำในการกำจัดหนูเป็นระยะ ๆ ตลอดฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้และผลประโยชน์มากที่สุด

จังหวัดปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานีสันนิษฐานว่าเป็น เมืองเก่า นับตั้งแต่พระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา ประมาณ พ.ศ. 2202 ได้มีชาวมอญจากเกาะตะมะหากันอพยพหนีพม่า เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงโปรดเกล้าฯให้ครอบครัว มอญ เหล่านั้นมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคกปลาย เขตแดนกรุงศรีอยุธยาต่อกับ เมืองนนทบุรี เมืองสามโคกจึงกลายเป็นชุมชนมอญอพยพเป็นจำนวนมากตั้งแต่นั้นมา

1. สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดปทุมธานีปัจจุบัน

1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

1.1.1 ที่ตั้ง จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ประมาณ 27.8 กิโลเมตร อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดอำเภอบางปะอิน อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
อำเภอหนองแคและอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันออก ติดเขตอำเภอบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอำเภอ ไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ทิศใต้ ติดเขตอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และอำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร

1.1.2 ขนาด จังหวัดปทุมธานีมีเนื้อที่ประมาณ 1,528 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 955,089.11 ไร่

1.2 การปกครอง จังหวัดปทุมธานี แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ 47 ตำบล 510 หมู่บ้าน 1 เทศบาลและ 10 สุขาภิบาล จำนวนประชากรสำรวจถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2525 332,819 คน ชาย 166,347 คน หญิง 166,472 คน

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดปทุมธานีโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำสวนผลไม้ ทำไร่ และทำสวนผัก ผลผลิตที่ได้และเป็นที่ยึดของประชาชนโดยทั่วไป คือ ส้ม แดงโม กัลยหอม และผักสวนครัวทุกชนิดมีปริมาณมากพอที่จะส่งออกเลี้ยงจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้ประชากรอีกส่วนหนึ่งได้หันไปประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม เพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ 647 โรง ส่วนใหญ่ตั้งเรียงรายไปตามสองฟากถนนพหลโยธิน

สถิติจำนวนเนื้อที่ถือครอง จำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์ของจังหวัดปทุมธานีมีดังต่อไปนี้

- เนื้อที่ถือครองการทำนา	ทั้งสิ้น	746,279	ไร่
- เนื้อที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น	"	63,250	ไร่
- เนื้อที่ปลูกผัก	"	7,119	ไร่
- เนื้อที่ปลูกพืชไร่	"	5,382	ไร่
- อื่น ๆ	"	133,068	ไร่

1.3.1 การกลีกรรรม ในปี พ.ศ. 2524/2525 จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ในการเกษตรกรรม 884,621 ไร่ ครอบคร้วเกษตรกร 33,910 ครอบคร้ว หรือประมาณร้อยละ 77 ของจำนวนคร้วเรือนทั้งหมด จำแนกพื้นที่เกษตรกรรม เป็นดังนี้

- พื้นที่นาถือครอง	746,279 ไร่	ร้อยละ 90.78
- พื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น	63,250 ไร่	ร้อยละ 7.70
- พื้นที่ปลูกผัก	7,119 ไร่	ร้อยละ 0.87
- พื้นที่ปลูกพืชไร่	5,382 ไร่	ร้อยละ 0.65
- รวมพื้นที่เพาะปลูก	822,030 ไร่	

ตารางแสดงผลผลิต และรายได้พืชเศรษฐกิจในจังหวัดปทุมธานี

ผลผลิต	ผลผลิตรวม	มูลค่า/ล้านบาท
ข้าว	285,104.5 ตัน	929
ผลไม้	89,903,850.00 ก.ก.	445
ผัก	10,115,000 ก.ก.	32
พืชไร่	14,174,650.ก.ก.	
รวมมูลค่าผลผลิตจากการกสิกรรม		1,421

1.4 สภาพทางสังคม

1.4.1 การศึกษา จังหวัดปทุมธานีได้จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา มีจำนวน โรงเรียน ครู และนักเรียน (สถิติ พ.ศ. 2525) ดังนี้

-ระดับอนุบาล	3	โรง
-ระดับประถมศึกษา	199	โรง
-ระดับมัธยมศึกษา	36	โรง
-ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ (วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี และวิทยาเขตเกษตรปทุมธานี)	2	โรง
-ระดับอุดมศึกษา (วิทยาลัยครู เพชรบุรีวิทยาลัย)	1	โรง
-จำนวนครูอาจารย์	4,206	คน
-จำนวนนักเรียน	79,367	คน
ระดับอนุบาลและประถมศึกษา	57,994	คน
ระดับมัธยมศึกษา	15,850	คน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ	2,598 คน
ระดับอุดมศึกษา	2,925 คน

นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาชั้นสูง และสถาบันในการฝึกอบรมของทางราชการตั้งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี คือ

1. สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (เอ ไอ ที) เป็นสถานศึกษาระดับปริญญาโทระหว่างประเทศ ตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธิน เขตอำเภอคลองหลวง
2. วิทยาลัยการปกครอง เป็นสถาบันฝึกอบรมข้าราชการกรมการปกครองทุกระดับในสังกัดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตั้งอยู่ริมถนนสายรังสิต-นครนายก อำเภอธัญบุรี
3. ศูนย์วิศวกรรมเกษตรไทย-เยอรมัน เป็นสถาบันที่จัดตั้งโดยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย-เยอรมัน ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางพูน อำเภอเมืองปทุมธานี
4. ศูนย์ฝึกอบรม ร.พ.ช. เป็นสถาบันอบรมข้าราชการก่อนประจำการและขณะประจำการ ของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ตั้งอยู่ในเขตตำบลบางพูน อำเภอเมืองปทุมธานี

1.4.2 การศาสนา ราษฎรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ มีสถาบันในทางศาสนา ดังนี้คือ

-วัดศาสนาพุทธ (หรือวัดพระพุทธรูปศาสนา)	จำนวน	159	แห่ง
-มัสยิด	จำนวน	25	แห่ง
-โบสถ์ (คริสต์)	จำนวน	1	แห่ง

1.4.3 การสาธารณสุข จังหวัดปทุมธานีมีสถานพยาบาล และจำนวนบุคลากรในการรักษาพยาบาล ดังนี้

-โรงพยาบาลของรัฐ (จังหวัด อำเภอ)	4	แห่ง
-สถานพยาบาลของเอกชน	29	แห่ง
-สถานีอนามัย	56	แห่ง
-จำนวนแพทย์	12	คน

-จำนวนพยาบาล	62 คน
-จำนวนพนักงานอนามัย	69 คน
-จำนวนผู้ช่วยพยาบาล	52 คน
-จำนวนผดุงครรภ์	93 คน

อัตราส่วนการรักษาพยาบาล

-แพทย์ 1 คน/ผู้ป่วย	35,260 คน
-พยาบาล 1 คน/ผู้ป่วย	10,578 คน

1.4.4 การสาธารณสุขการ

-การประปา จังหวัดปทุมธานีมีการประปา สังกัดการประปาส่วนภูมิภาค จำนวน 2 แห่ง คือ การประปาส่วนภูมิภาคจังหวัดปทุมธานี และการประปาส่วนภูมิภาคชัยบุรี

-การไฟฟ้า จังหวัดปทุมธานีมีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 1 แห่ง

-การคมนาคมและขนส่ง ส่วนใหญ่นิยมใช้เส้นทางคมนาคมทางบก เพื่อการคมนาคมและขนส่งสินค้าและผลผลิตทั้งภายในและภายนอกจังหวัด ส่วนเส้นทางคมนาคมทางน้ำลดความนิยมลง เนื่องจากลำคลอง (ธรรมชาติ) ส่วนใหญ่ตื้นเขิน มีฝักคบชวาก็คบขวาง จึงทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น และล่าช้า

เส้นทางคมนาคมทางบก ทางหลวงแผ่นดินของจังหวัดมีดังนี้

(1) ทางหลวงหมายเลข 307 เริ่มต้นจากแยกถนนคิวานนท์สะพานนนทบุรี ระยะทาง 10.789 กิโลเมตร อยู่ในจังหวัดปทุมธานี ระยะทาง 9.648 กิโลเมตร

(2) ทางหลวงหมายเลข 306 เริ่มต้นจากสามแยกบางขุนสะพานพระราม 6-สะพานกรุงธน ระยะทาง 29.561 กิโลเมตร อยู่ในจังหวัดปทุมธานี 6.964 กิโลเมตร

(3) ทางหลวงหมายเลข 306 เริ่มจากสามแยกบางขุน-รังสิตระยะทาง 7.474 กิโลเมตร

(4) ทางหลวงหมายเลข 3111 เริ่มจากปทุมธานี-สามโคกระยะทาง 6 กิโลเมตร

(5) ทางหลวงหมายเลข 3100 เลียบคลองรังสิต ระยะทางยาว

6.6 กิโลเมตร

(6) ทางหลวงหมายเลข 3112 เริ่มต้นจากปทุมธานี-ลาดหลุมแก้ว-
บางเลน ระยะทางยาวประมาณ 45 กิโลเมตร

(7) ทางหลวงหมายเลข 3186 เริ่มต้นจากสามแยกบางพูน-ท่าน้ำ
ปทุมธานี ระยะทาง 2.914 กิโลเมตร

(8) ทางหลวงหมายเลข 1 เริ่มต้นจากกรุงเทพฯ-รังสิต(พหลโยธิน)
ระยะทางยาว 31.48 กิโลเมตร อยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี 6.339 กิโลเมตร

(9) ทางหลวงหมายเลข 31 เริ่มต้นจากถนนวิภาวดีรังสิต(ดินแดง-
รังสิต) ระยะทางยาว 28.489 กิโลเมตร อยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี 1.9 กิโลเมตร

(10) ทางหลวงสายรังสิต-นครนายก ระยะทางยาว 75 กิโลเมตร
อยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี (อำเภอดัญบุรี) 33.50 กิโลเมตร

(11) ทางหลวงสายหนองเสือ เริ่มต้นจากแยกถนนสายรังสิต-นครนา-
ยก ถึง อำเภอนองเสือ ระยะทาง 5.5 กิโลเมตร

(12) ทางหลวงสายลำลูกกา-พหลโยธิน ระยะทาง 12 กิโลเมตร

การบริการขนส่ง

(1) รถยนต์โดยสารขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำนวน 11
สาย คือสายที่ 29, 31, 33, 34, 53, 59, 95, ปอ. 10, ปอ.13, ปอ. 14,
และปอ. 29

(2) รถยนต์โดยสารประจำทางระหว่างอำเภอในเขตจังหวัดปทุมธานี
และจังหวัดใกล้เคียง จำนวน 2 สาย คือ

-รังสิต-ธัญบุรี-คลอง 14

-รังสิต-วัดเทียน

-รังสิต-บางชันธุ์

-คอนเมือง-ลำลูกกา

-รังสิต-ท่าน้ำปทุมฯ

-ปทุมธานี-ลาดหลุมแก้ว-บางเลน

-ปทุมธานี-สามโคก

การสื่อสาร

(1) สถานีสื่อสารจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย จำนวน 1 สถานี

(2) วิทยุสื่อสารจังหวัดและอำเภอทุกแห่ง สังกัดกรมการปกครอง จำนวนรวม 8 แห่ง

(3) วิทยุสื่อสารตำรวจ ประจำกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดและสถานีตำรวจภูธรอำเภอทุกแห่ง ในสังกัดกรมตำรวจ จำนวน 8 แห่ง

(4) ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข จำนวน 9 แห่ง

(5) โทรศัพท (ชุมสายเดียวกับกรุงเทพฯ) ติดต่อดีเฉพาะภายในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี และอำเภอสามโคก

ศูนย์วิทยุตำรวจ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อำเภอคลองหลวง

(1) ประวัติความเป็นมา

สมัยกรุงศรีอยุธยา สภาพท้องที่ของเขตอำเภอคลองหลวงสันนิษฐานว่า ภูมิประเทศเป็นป่าทึบประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลายหลากชนิด มีสัตว์ป่าชุกชุม โดยเฉพาะช้างมีจำนวนมากบริเวณที่ช้างอยู่จึงเรียกว่า "ท่าโขลง" ส่วนตอนใต้และตะวันออกของอำเภอเป็นที่ราบลุ่มมีบึงใหญ่และป่าละเมาะอยู่ค้ำคั่นทั่วไป บริเวณนั้นจึงเรียกชื่อว่า บึงเขาย้อน บึงอ้ายเสียบบางหวาย บึงจรเข้ บึงตะเคียน ในด้านสภาพทั่วไป สันนิษฐานว่าประชาชนอาศัยอยู่ทางตอนใต้ การกระจายตัวของประชากรเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ เป็นบางแห่ง อาชีพ ล่าสัตว์ ทำไร่เลื่อนลอย การคมนาคม ทुरกันดารเป็นอย่างยิ่ง ประชาชนเดินทางด้วยการเดินป่า มี ช้างม้าเป็นพาหนะ

สมัยกรุงธนบุรี หลังจากกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2310 ประชาชนถูกกวาดต้อนครอบครัวไปประเทศพม่า บ้างก็หลบหนีลงมาทางใต้ ส่วนหนึ่งเข้ามาตั้งรกรากบริเวณอำเภอคลองหลวง นอกจากผู้อพยพเป็นชาวไทยแล้ว ยังมีชาวมอญอพยพเข้ามาปะปนด้วยและอยู่ร่วมกันเป็นหมู่ ปัจจุบันมีชาวมอญอาศัยอยู่ที่ ต. คลองสี่ และ ต. คลองห้า สภาพทั่วไป ภูมิประเทศเป็นทุ่งกว้าง มีบึงหนองน้ำเป็นบางแห่ง ประชาชนอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว มีสัตว์ป่าชุกชุม เช่น ช้าง เสือ และเนื้อสมัน เป็นต้น อาชีพของประชาชนทำไร่ ล่าสัตว์ การคมนาคม ยังใช้ทางเท้า ช้าง ม้า เป็นพาหนะ

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สภาพท้องที่ของอำเภอคลองหลวงได้แปรสภาพจากเดิมซึ่งเป็นป่าทึบ มีสัตว์ชุกชุม มาเป็นที่ราบลุ่ม และป่าละเมาะ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรอพยพมาอยู่เป็นจำนวนมาก มีความเจริญในด้านการเกษตร รู้จักใช้เทคนิคในการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ สภาพโดยทั่วไปจึงเป็นที่ราบเป็นส่วนใหญ่ จนกระทั่งทางราชการได้ให้สัมปทานบริษัทหูดคลองและคุนาสยามทำการขุดคลองส่งน้ำขึ้นมา ในท้องที่อำเภอเพื่อขุดเชื่อมคลองรังสิตทางทิศใต้กับคลองระพีพัฒน์ทางทิศเหนือ โดยเริ่มขุดคลองที่หนึ่ง สอง สาม เรื่อยไป ในระยะช่วงคลองห่างกันประมาณ 60 เส้น ประกอบกับทางราชการได้ตัด

ถนนพหลโยธิน ผ่านบริเวณตำบลคลองหนึ่ง ซึ่งปัจจุบันสำคัญในการคมนาคม อันเป็นผลให้ประชากรอพยพเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจนถึงปัจจุบัน

ท้องที่อำเภอคลองหลวงเดิมเป็นตำบลชื่อ "ตำบลบางหวาย" แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าขึ้นกับอำเภอใด จังหวัดใด ในปี 2445 จึงได้ยกฐานะเป็นอำเภอชื่อว่า "อำเภอบางหวาย" ขึ้นกับจังหวัดชัยบุรี แบ่งการปกครองเป็น 6 ตำบล คือ

1. ตำบลท่าไคลอง	4. ตำบลบึงเขาย้อน
2. ตำบลบางหวาย	5. ตำบลบึงจรเข้
3. ตำบลบึงอ้ายเสียบ	6. ตำบลบึงตะเคียน

ในระยะนั้น ทางราชการได้ให้สัมปทานบริษัทหุดคลองและคูนาสยามทำการขุดคลองส่งน้ำขึ้นในท้องที่อำเภอ เพื่อขุดเชื่อมคลองรังสิตได้ กับคลองระพีพัฒน์ทางทิศเหนือ โดยเริ่มขุดคลองที่หนึ่งจนถึงคลองที่เจ็ด ในระยะช่วงห่างกันประมาณ 60 เส้น

ในปี 2474 เมื่อการขุดคลองที่สองแล้วเสร็จ ได้มีการย้ายตัวอำเภอซึ่งสร้างเป็นโรงชั่วคราว ไปสร้างใหม่เป็นอาคารถาวรริมคลองสองฝั่งตะวันออกแล้ว เปลี่ยนชื่ออำเภอเสียใหม่ว่า "อำเภอคลองหลวง" เพื่อให้เหมาะสมกับอำเภอที่ตั้งอยู่ริมคลองที่หลวง (รัฐบาล) ได้ขุดขึ้น

ในปี 2474 ได้มีการประกาศยุบจังหวัดชัยบุรีเป็นเพียงอำเภอขึ้นกับจังหวัดปทุมธานี อำเภอคลองหลวงจึงขึ้นอยู่กับจังหวัดปทุมธานีตั้งแต่นั้นมา

ในปี 2486 ได้มีการประกาศเปลี่ยนชื่อตำบลในท้องที่อำเภอคลองหลวงเสียใหม่ทั้งหมด โดยใช้ชื่อคลองที่ขุดผ่านท้องที่ ตั้งแต่คลองหนึ่ง-คลองหก ซึ่งเป็นชื่อตำบล คือ

1. ตำบลท่าไคลอง	เปลี่ยนชื่อ เป็น	ตำบลคลองหนึ่ง
2. ตำบลบางหวาย	"	ตำบลคลองสอง
3. ตำบลบึงอ้ายเสียบ	"	ตำบลคลองสาม
4. ตำบลเขาย้อน	"	ตำบลคลองสี่
5. ตำบลบึงจรเข้	"	ตำบลคลองห้า
6. ตำบลบึงตะเคียน	"	ตำบลคลองหก

จำแนกหมู่บ้านตามลำคลอง โดยเริ่มหมู่ที่ 1 ตั้งแนวลำคลองรังสิตเรียง ลำดับไปทางเหนือจนถึงคลองระพีพัฒน์ห่างกันหมู่บ้านละ 1 กม.

ต่อมาในปี 2518 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งที่ริมถนนคลองหลวงห่างจาก ที่ว่าการอำเภอเดิมริมคลองสองไปทางทิศตะวันออก 500 เมตร ซึ่งให้เป็นที่ว่าการอำเภอในปัจจุบัน

(2) สภาพภูมิศาสตร์

2.1 สภาพทั่วไป

- สภาพท้องที่อำเภอคลองหลวงเป็นที่ราบลุ่มและทุ่งนาโดยทั่วไป เขตอำเภออยู่ในเขตชลประทานหลวงรังสิตเหนือ มีคลองระบายน้ำ 7 สาย และคลองส่งน้ำซ้าย (คลองแฉล) 6 สาย คลองส่งน้ำดังกล่าวมีประตูระบายน้ำ เพื่อจ่ายน้ำอยู่ที่งานคลองระพีพัฒน์ ซึ่งเป็นที่ทำการของชลประทาน ตั้งอยู่ที่ประตูน้ำพระอินทราชาเขตติดต่อ อ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา คลองส่งน้ำดังกล่าวขุดผ่านท้องที่รวม 7 คลอง มีชื่อตามลำดับจากด้านถนนพหลโยธินไปทางทิศตะวันออกถึง เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี คือคลองหนึ่ง คลองสอง คลองสาม คลองสี่ คลองห้า คลองหก จนถึงคลองเจ็ด (ฝั่งตะวันออก) ซึ่งเป็นคลองเส้นเขตอำเภอติดต่อกับอำเภอหนองเสือ

- สภาพทางสังคมของอำเภอคลองหลวง มีลักษณะเป็น "สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท" ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากบริเวณตำบลคลองหนึ่ง เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม จึงมีความเจริญอย่างยิ่งในทางด้านวัตถุ มีสภาพเป็นเมือง วิถีชีวิตของประชาชนเป็นคนเมืองที่จะต้องรักษาเวลาและประกอบอาชีพในด้านอุตสาหกรรม แต่บริเวณอื่นยังคงมีลักษณะเป็นชนบท สังคมส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม มีการทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ อยู่ทั่วไป ความเจริญในด้านวัตถุมีไม่มากนัก วิถีชีวิตของประชาชนเป็นคนชนบท ซึ่งทำให้สภาพสังคมมีลักษณะหลายหลากและผิดแผกแตกต่างกัน

2.2 ที่ตั้ง เขต และขนาด

ที่ตั้งอำเภอคลองหลวง ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของถนนพหลโยธิน บนถนนซอย

ลึกเข้าไปประมาณ 4 กม. ห่างจากจังหวัดปทุมธานี 17 กม. และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 40 กม.

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับ อ. ปางปะอิน และ อ. วังน้อย จ. พระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ. หนองเสือ จ. ปทุมธานี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อ. เมือง และ อ. สามโคก จ. ปทุมธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับ อ. ชัยบุรี จ. ปทุมธานี

ขนาดอำเภอคลองหลวงมีเนื้อที่ประมาณ 298 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 168,250 ไร่

2.3 ลำน้ำสำคัญ มีลำน้ำที่สำคัญ 8 สาย

1. คลองหนึ่ง
2. คลองสอง
3. คลองสาม
4. คลองสี่
5. คลองห้า
6. คลองหก
7. คลองเจ็ด
8. คลองระพีพัฒน์

2.4 พลเมือง มีพลเมืองจากสถิติทะเบียนราษฎร เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2525 จำนวนทั้งสิ้น 61,320 คน

เป็นชาย 30,6๘๘ คน เป็นหญิง 30,631 คน

จำนวนครอบครัว 10,273 ครอบครัว

จำนวนหลังคาเรือน 10,231 หลัง

(3) การปกครอง

อำเภอคลองหลวง แบ่งการปกครองเป็น 6 ตำบล 106 หมู่บ้าน คือ

ตำบลคลองหนึ่ง	มี	20	หมู่บ้าน
ตำบลคลองสอง	มี	15	หมู่บ้าน
ตำบลคลองสาม	มี	16	หมู่บ้าน
ตำบลคลองสี่	มี	16	หมู่บ้าน
ตำบลคลองห้า	มี	16	หมู่บ้าน
ตำบลคลองหก	มี	23	หมู่บ้าน

และสุขาภิบาล 1 แห่ง คือ สุขาภิบาลคลองหลวง

(4) การสาธารณสุข

มีสถานอนามัยตำบล 7 แห่ง

(5) การอาชีพและเศรษฐกิจ

5.1 สภาพทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบัน ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะที่ล่อแหลม หดตัวยิ่งขึ้น ปัญหาการกระจายรายได้ไม่เป็นธรรม ปัญหาค่าครองชีพและสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพมีราคาสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาราคาข้าวเปลือกตกต่ำ อันที่มีผลกระทบต่อชาวนา ซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศ

อำเภอคลองหลวงได้รับความกระทบกระเทือนจากสภาพเศรษฐกิจอย่างรุนแรง แม้ว่ามีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในด้านการผลิตและการกระจายรายได้แก่ประชาชนก็ตาม แต่เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ทำนา จึงประสบปัญหาไร่น้ำท่วม รวมทั้งผลผลิตที่ราคาต่ำแม้รัฐบาลจะกำหนดให้มีการประกันราคาข้าวเปลือกก็ตามแต่ชาวนาในอำเภอคลองหลวงก็ไม่อาจที่จะขายข้าวเปลือกได้ในราคาประกันของรัฐบาล ซึ่งยังผลให้ชาวนามีฐานะยากจนรายได้ตกต่ำ เศรษฐกิจรัดตัว จนไม่อาจที่จะดำรงชีพอยู่ได้ตามอัตราในสังคมปัจจุบัน

5.2 การประกอบอาชีพ

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองระบายน้ำและระบบชลประทานที่ดีประกอบกับภูมิอากาศและสภาพดินเหมาะแก่การเพาะปลูก และการเกษตรอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชน คือ การทำนา การทำสวน ปศุสัตว์ เป็นต้น รองลงไปคือ รับจ้าง (ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม)

5.2.1 การเกษตร

การทำนา มีเนื้อที่ทำนาทั้งหมดประมาณ 150,626 ไร่ การทำสวน มีการทำสวนส้ม ฝรั่ง มะม่วง สวนกล้วยไม้ ประมาณ 7,146 ไร่

5.2.2 การปศุสัตว์

-ราษฎรนิยม เลี้ยงโค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำบลคลองห้า)

-ฟาร์มโค	1	แห่ง
-ฟาร์มสุกร	3	แห่ง
-ฟาร์มไก่	2	แห่ง
-ฟาร์มเป็ด	3	แห่ง
-ฟาร์มกระบือ	1	แห่ง

5.2.3 การประมง

-ราษฎรเลี้ยงสัตว์น้ำ ปลา กุ้ง ตะพาบ

-ฟาร์มปลา	26	แห่ง
-ฟาร์มกุ้ง	6	แห่ง
-ฟาร์มตะพาบ	1	แห่ง

5.2.4 การอุตสาหกรรม

เนื่องจากอำเภอดอนหลวงมีอาณาเขตใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร มีถนนพหลโยธินซึ่งเป็นทางหลวงแผ่นดินที่สำคัญของประเทศผ่านอำเภอดอนหลวงเขตบริเวณตำบลคลองหนึ่ง ประกอบกับสำนักผังเมืองมีนโยบายกระจายความแออัดของกรุงเทพมหานคร อีกทั้ง

เขตส่งเสริมการลงทุน "นวนคร" ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกรมโรงงานอุตสาหกรรมในการส่งเสริมการลงทุนขยายเขตอุตสาหกรรมนวนคร เพื่อเป็นการป้องกันมลภาวะและสภาวะแวดล้อมเป็นพิเศษในกรุงเทพฯ ประกอบกับมีความสะดวกอย่างยิ่งในการคมนาคมขนส่งไม่ว่าจะเป็นการนำวัตถุดิบจากแหล่งเกษตรกรรมมายังโรงงานอุตสาหกรรม หรือแม้แต่การนำผลผลิตไปสู่ประชาชนในภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสาเหตุทำให้การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันมีโรงงานจำนวน 145 โรง

5.3 การพาณิชย์กรรม

มีการประกอบกิจการร้านค้าขนาดเล็กในที่ชุมชนบางแห่ง คือ

1. ตลาดบางชั้น
2. ตลาดชอยประทานพร

5.4 การธนาคาร

มีธนาคารพาณิชย์ จำนวน 2 แห่ง

ธนาคารออมสิน จำนวน 1 แห่ง

(6) การศึกษา และศาสนา

6.1 การศึกษา

6.1.1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุมธานี มี 33

โรงเรียน

6.1.2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา มี 2 โรงเรียน

6.1.3 โรงเรียนราษฎร์ มี 3 โรงเรียน

6.1.4 สถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่

-สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (เอ.ไอ.ที.)

-วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์

-ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดทุมธานี (ตั้งอยู่ในวิทยาลัยครูเพชรบุรี

วิทยาลงกรณ์)

-มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง)

6.2 ศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือ ศาสนาพุทธ รองลงไป คือ ศาสนาอิสลาม

-วัดพุทธศาสนา	18	แห่ง
สำนักสงฆ์	1	แห่ง
มัสยิด	3	แห่ง

(7) การสาธารณูปโภค

7.1 การไฟฟ้า การไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำหรับประชาชนทั่วไปใน
เขตอำเภอบาง

7.2 การประปา ในเขตสุขาภิบาลคลองหลวง 1 แห่ง โดยสุขาภิบาลคลอง
หลวงเป็นผู้ดำเนินการ (อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

(8) การสหกรณ์

8.1 สหกรณ์การเกษตร 1 แห่ง

(9) การคลัง การคลังในปี 2524 จำแนกได้ดังนี้

9.1	เงินผลประโยชน์ของแผ่นดิน	258,010.50	บาท
9.2	เงินรายได้องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1,696,053.61	บาท

(10) การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย

10.1 สถานีตำรวจภูธร 1 แห่ง

10.2 สถิติคดี

ปี	2522	คดีอุกฉกรรจ์	22	คดี	คดีอื่น ๆ	411	คดี
ปี	2523	" "	21	คดี	คดีอื่น ๆ	335	คดี
ปี	2524	" "	29	คดี	คดีอื่น ๆ	551	คดี
ปี	2525	ถึงสิ้นเดือนสิงหาคม					

ปี 2525 ถึงสิ้นเดือนสิงหาคม

คดีอุกฉกรรจ์ 4 คดี คดีอื่น ๆ 316 คดี

(11) สถานที่ราชการสำคัญ ที่ตั้งในท้องที่อำเภอคลองหลวง

1. ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขอำเภอคลองหลวง
2. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษารังสิตเหนือ กรมชลประทาน
3. สถานีเครื่องส่งต่างประเทศคลื่นสั้น 100 กว. 50 กว. รังสิต กรมประชาสัมพันธ์
4. สถานีทดลองข้าวคลองหลวง กรมวิชาการเกษตร
5. ศูนย์ฝึกอบรมเครื่อง กรมส่งเสริมสหกรณ์
6. สถานีไฟฟ้าประชาธิบดี การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
7. ศูนย์ช่างที่ 1 ปทุมธานี กรมส่งเสริมสหกรณ์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อำเภอลำลูกกา

(1) ประวัติความเป็นมา

สมัยก่อนจะเป็นชุมชนสภาพื้นที่ทั่วไปของอำเภอลำลูกกา เป็นป่ารกชัฏหนาที่บริเวณกว้าง ซึ่งเป็นที่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เป็นส่วนหนึ่งของ "ทุ่งหลวง" พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริ "กรุงสยามคลองเป็นสำคัญสมควรต้องขุดทุกปี" ในปี พ.ศ. 2433 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้บริษัทขุดคลองและคุนาศยาม รับผิดชอบดำเนินการขุดคลองขึ้นโดยเริ่มจากคลองซอยที่ 2 ไปจรดเขตอำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร ขนาดกว้าง 6 วา เรียกคลองนี้ว่า "คลองหกกว่าสายล่าง" และนอกจากคลองดังกล่าวนี้แล้วยังให้ขุดคลองซอย ทั้ง 2 ผังคลองหกกว่าสายล่างจำนวน 14 คลองซอย ซึ่งมีระยะห่างกันคลองละ 60 เส้น ซึ่งผลจากการขุดคลองทั้งหมดดังกล่าวแล้วนี้ ทำให้ประชาชนที่อยู่แหล่งอื่นอพยพครอบครัวหาลงไหล เข้าไปอยู่อาศัย และทำมาหากินมากขึ้นตามลำดับ จนสามารถตั้งขึ้นเป็นอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2447 และทางราชการได้ก่อสร้างที่ว่าการขึ้นในปีเดียวกัน มีชื่อว่าอำเภอลำลูกกา ขึ้นกับจังหวัดชัยบุรี

เหตุที่ชื่อว่า "ลำลูกกา" นั้นสันนิษฐานว่าคงจะเพราะเหตุว่าเดิมตรงจุดที่ตั้งที่ว่าการอำเภอ มีลำธารไหลมาบรรจบกันเป็นรูปตีนกา ประชาชนทั่วไปสมัยนั้นจึงเรียกบริเวณนี้ว่า "บึงลำลูกกา" ต่อมาคำว่า "บึง" ได้หายไปเหลือแต่ "ลำลูกกา"

(2) ภูมิศาสตร์

2.1 สภาพโดยทั่วไป อำเภอลำลูกกาพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ในเขตชลประทานรังสิต โดยลำคลองหกกว่าตัดผ่านส่วนทิศใต้ของอำเภอเดิมพื้นที่ ประชาชนนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่หนาแน่น และมีลำคลองระบายน้ำขุดผ่านพื้นที่จากคลองหกกว่าไปทางทิศเหนือจรดคลองรังสิตประยูรศักดิ์เขตอำเภอัยบุรี

2.2 ที่ตั้งในปัจจุบัน เขต และขนาด

2.2.1 ที่ตั้ง อำเภอลำลูกกาตั้งอยู่บนฝั่งคลองหกกว่า ระหว่างคลองระบาย

น้ำที่ 6 และ 7 ห่างจากจังหวัดปทุมธานี 31 กม. ห่างจากกรุงเทพฯ 25 กม.

2.2.2 อาณาเขตติดต่อ

อำเภอลำลูกกามีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตหนองจอก เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และอำเภอเมืองปทุมธานี

2.2.3 ขนาด อำเภอลำลูกกามีเนื้อที่ประมาณ 299.72 ตารางกิโล

เมตร

2.3 ลำน้ำที่สำคัญ ในอำเภอลำลูกกาไม่มีลำน้ำธรรมชาติ แต่มีคลองทกวา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไพรตเกล้าฯ ให้ขุดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2433 จากต้นคลองซอยที่ 2 ถึงอำเภอบางน้ำเปรี้ยว ระยะทางประมาณ 36 กม.

2.4 การคมนาคม

2.4.1 ทางน้ำ มีคลองหล่อต และคลองระบายน้ำเป็นเส้นทางสำคัญในการคมนาคม และขนส่งสินค้าสู่ตลาด

2.4.2 ทางบก

1. ทางหลวงแผ่นดิน สายลำลูกกา-พหลโยธิน ถนนเริ่มต้นจาก อำเภอลำลูกกา ถึงถนนพหลโยธินระยะทาง 12 กม.
2. ถนนระหว่างหมู่บ้าน เป็นถนนลูกรังเลียบคลองระบายน้ำต่าง ๆ จำนวน 12 สาย

2.5 สถานที่ท่องเที่ยว คือวัดพิชอุคม ปรางูว่ามืพิพิภภภทไโบราณวัดถุ โบสถ์ 3 ชั้น ชั้นล่างแสดงขุมนรก ชั้นกลางประดิษฐานพระประธาน ชั้นบนแสดงสวรรค์ ชั้นต่าง ๆ

2.6 พลเมือง มีพลเมืองจากสถิติทะเบียนราษฎรเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2525 จำนวนทั้งสิ้น 52,775 คน

เป็นชาย 26,126 คน เป็นหญิง 26,649 คน

จำนวนครอบครัว 8,872 ครอบครัว

จำนวนหลังคาเรือน 7,674 หลัง

(3) การปกครอง อำเภอลำลูกกาแบ่งการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 116 หมู่บ้าน
คือ

1. ตำบลคูคต	จำนวนหมู่บ้าน	8	หมู่บ้าน
2. ตำบลลาดสวาย	จำนวนหมู่บ้าน	11	หมู่บ้าน
3. ตำบลมีนคำพร้อย	จำนวนหมู่บ้าน	19	หมู่บ้าน
4. ตำบลลำลูกกา	จำนวนหมู่บ้าน	21	หมู่บ้าน
5. ตำบลมีนทองกลาง	จำนวนหมู่บ้าน	22	หมู่บ้าน
6. ตำบลลำไทร	จำนวนหมู่บ้าน	23	หมู่บ้าน
7. ตำบลมีนคอไห	จำนวนหมู่บ้าน	208	หมู่บ้าน

มีสุขาภิบาล 2 แห่ง คือสุขาภิบาลลำไทร และสุขาภิบาลลำลูกกา

(4) การสาธารณสุข

4.1	สถานีอนามัยตำบล	6	แห่ง
4.2	สำนักงานผดุงครรภ์	1	แห่ง
4.3	โรงพยาบาล	1	แห่ง

(5) การอาชีพและธุรกิจ

5.1 เกษตรกรรม 85% ของจำนวนเกษตรกรในอำเภอลำลูกกาประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก ผลผลิตที่ได้เฉลี่ยแล้วประมาณไร่ละ 30 ตัง สำหรับในเขตใกล้ลำคลองชลประทาน เกษตรกรจะทำนาปรัง คิดเป็นพื้นที่ประมาณ 8,000 ไร่ ส่วนที่เหลือจำนวนเกษตรกรอีก 15% มีอาชีพทางทำสวนผลไม้ ได้แก่ ส้มเขียวหวาน กล้วยหอม และมะม่วง ฯลฯ เป็นต้น

5.2 อุตสาหกรรม อำเภอลำลูกกามีโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- โรงสีข้าว จำนวน 17 แห่ง

- ตู้ต่อเรือ จำนวน 4 แห่ง
- โรงกลึงโลหะและซ่อมเครื่องยนต์ จำนวน 5 แห่ง
- โรงงานต่อตัวถังรถยนต์ จำนวน 1 แห่ง
- โรงงานทำน้ำแข็ง จำนวน 1 แห่ง
- โรงงานทอเสื่อไหมพรม จำนวน 1 แห่ง
- โรงงานทำไม้ปาเก้ จำนวน 1 แห่ง

5.3 พาณิชยกรรม

- ห้างหุ้นส่วน จำนวน 6 แห่ง
- บริษัท จำนวน 1 แห่ง
- ร้านค้าที่จดทะเบียน จำนวน 208 แห่ง
- ธนาคาร จำนวน 3 แห่ง

(6) การศึกษาและการศาสนา

6.1 การศึกษา

- 6.1.1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จำนวน 31 โรงเรียน
- 6.1.2 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน
- 6.1.3 โรงเรียนราษฎร์ จำนวน 8 โรงเรียน
- 6.1.4 โรงเรียนผู้ใหญ่สายสามัญ จำนวน 2 โรงเรียน

6.2 การศาสนา

- 6.2.1 วัดพุทธ 27 วัด
- 6.2.2 สำนักสงฆ์ 2 แห่ง
- 6.2.3 ศาลเจ้า 1 แห่ง
- 6.2.4 มัสยิด 8 แห่ง
- 6.2.5 โบสถ์ (คริสต์) 1 แห่ง

(7) การสาธารณูปโภค

7.1 การไฟฟ้า เป็นบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีใช้ทั่วถึงในเขตสุขาภิบาล
ทั้ง 2 แห่ง และมีใช้บางตำบล บางหมู่บ้าน

7.2 การประปา ในเขตสุขาภิบาล 2 แห่ง โดยสุขาภิบาลเป็นผู้ดำเนินการ

(8) การสหกรณ์

8.1 สหกรณ์ที่ดิน 1 แห่ง

8.2 สหกรณ์การเกษตร 1 แห่ง

(9) การคลัง ในปี พ.ศ. 2524 จำแนกได้ดังนี้

9.1 เงินผลประโยชน์ของแผ่นดิน 84,757.50 บาท

9.2 เงินรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 2,102,164.58 บาท

(10) การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย

10.1 สถานีตำรวจอรออำเภอ 1 แห่ง

10.2 สถานีตำรวจอรตำบล 2 แห่ง

10.3 สถิติคดี

ปี 2522	คดีอุกฉกรรจ์	9	คดี	คดีอื่น ๆ	135	คดี
ปี 2523	คดีอุกฉกรรจ์	7	คดี	คดีอื่น ๆ	135	คดี
ปี 2524	คดีอุกฉกรรจ์	19	คดี	คดีอื่น ๆ	204	คดี
ปี 2525	คดีอุกฉกรรจ์	5	คดี	คดีอื่น ๆ	121	คดี

ความต้องการและปัญหาของเกษตรกร

ความต้องการของเกษตรกร

1. ต้องการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่เกษตร เจ้าหน้าที่ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ออกไปเยี่ยมเยียนเกษตรกรบ้าง ถึงแม้จะไม่ออกไปหาเขาบ่อยก็ไม่เป็นไร ขอให้เพียงไปบ้างก็ดีพอแล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐบางหน่วยไปสัญญา กับเกษตรกรไว้แล้วว่าจะไปช่วงนั้นช่วงนี้ เอาเข้าจริงก็ผิดสัญญา
2. ต้องการปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาที่ใช้ในการกำจัดหนูในนาข้าวการแจกจ่ายยาให้แก่เกษตรกรก็ควรแจกให้กับเกษตรกรโดยตรง ไม่ควรแจกผ่านคนกลาง บางครั้งยาที่แจกอาจจะไม่ถึงมือเกษตรกร
3. ต้องการขายพืชผลให้ได้ราคาพอสมควร สภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันเกษตรกรขายข้าวได้ต่ำกว่าราคาทุน เกษตรกรมีความต้องการแบบนี้ แต่เขาก็สมหวังได้ยาก
4. ต้องการความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร ต้องการถนนหนทางที่พอใช้ได้ คือให้สัญจรไปมาได้ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะเขตอำเภอลำลูกกา ถนนหนทาง พอเลยคลอง 8 ไปแล้ว ก็อยู่ในสภาพที่ลำบาก ถนนลูกรัง เป็นหลุมบ่อมีมา คอสะพานสูง แคบ ไม่สะดวกต่อการใช้รถยนต์
5. ต้องการความมั่นคงในชีวิตความเป็นอยู่ เช่นต้องการมีงานทำเป็นหลักแหล่ง ไม่ต้องเหนื่อยยาก เหมือนการทำไร่ไถนา

ปัญหาของเกษตรกร

1. ปัญหาเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร ขาดการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือจากแหล่งสารอื่น ๆ ไม่ค่อยได้รับแจก อ่านเอกสารสิ่งพิมพ์
2. หน่วยงานของรัฐเฉยเมย ไม่เอาใจใส่ และในท้องถิ่นชนบทยังขาดห้องสมุด หรือที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน
3. มีปัญหาเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ เช่น เกิดอุทกภัย เกิดความแห้งแล้งฝนฟ้าไม่ตก

โดยเฉพาะภัยจากน้ำท่วมทำความเสียหายให้แก่เกษตรกรมากมายมหาศาล

4. มีปัญหาเกี่ยวกับศัตรูพืชรบกวน เช่น หนูนากัดกินข้าวกล้าในไร่นา และพวกเพลี้ย หนอน โรคใบสีส้มก็ทำความเสียหายให้แก่เกษตรกรได้เช่นกัน

5. มีปัญหาด้านน้ำดื่ม น้ำใช้ เกษตรกรบางส่วนยังดื่มกินน้ำในแม่น้ำลำคลอง ฉะนั้นโอกาสที่จะเกิดโรคภัยได้ง่าย

6. ปัญหาเกี่ยวกับความยากจน เกษตรกรบางคนต้องเช่านาเช่าทำ และเป็นหนี้ทบตัน คือ ค้างชำระแก่เจ้าของที่นาเป็นเวลาสิบ ๆ ปี การเสียค่าที่นาอาจจะชำระเป็นเงินทอง หรือชำระด้วยผลผลิตก็ได้

7. ปัญหาด้านการศึกษาที่มีต่อสมาชิกในครอบครัวของเกษตรกรคือ ลูก ๆ ของเกษตรกรมักพลาดโอกาสที่ดีไป คือพอจบชั้นประถมศึกษาที่บังคับ ก็ต้องออกมาเผชิญชีวิตช่วยพ่อ แม่ทำนา

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายเนิน นวนคงรอด

เกิด - สถานที่เกิด เกิดเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2485 ที่บ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 2 ตำบลวัดขนุน อำเภอเมือง สงขลา

การศึกษา มัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมวัดตรงคูมิพุทธาวาส อำเภอกันตัง ตรัง

อุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

การงาน ปัจจุบันรับราชการ ณ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ปทุมธานี

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย